

महाराष्ट्र विधानपरिषद

तिसरे (पावसाळी) अधिवेशन, २०२०

अतारांकित प्रश्नोत्तरांची यादी

प्रश्नांची एकूण संख्या - ५०

महाराष्ट्र राज्याच्या राज्य मराठी विकास संस्थेला स्थायी अधिकार लाभले असल्याबाबत

- (१) ७९३ (१८-०३-२०२०). डॉ.परिणय फुके : सन्माननीय मराठी भाषा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) राज्यात विविध क्षेत्रात मराठी भाषेचा उपयोग गुणवत्ता पूर्वक व्हावा या हेतूने स्थापन झालेल्या महाराष्ट्र राज्याच्या राज्य मराठी विकास संस्थेला गेली नऊ वर्षे स्थायी अधिकार लाभले असल्याची माहिती स्थायी समितीच्या संस्थेकडून प्राप्त झाल्याची बाब माहे डिसेंबर, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, मराठी भाषेचा गुणवत्तापूर्वक वापर व्हावा आणि भाषा वापर नियोजनपूर्वक गतिमान रहावा याकरीता समिती स्थापन करण्यात आली असून या संस्थेकडे शासनाने दुर्लक्ष केल्याने संस्थेचे संचालक, उपसंचालक, वरिष्ठ संशोधन सहायक व कनिष्ठ संशोधक सहायक, लेखा अधिकारी, कार्यासन अधिकारी, लघुलेखक, वाहनचालक व शिपाई ही पदे रिक्त असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने महाराष्ट्र राज्य मराठी विकास संस्थेतील रिक्त पदे भरण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुभाष देसाई (१३-०७-२०२०) : (१) हे खरे नाही.

महाराष्ट्र राज्यात तसेच इतरत्र विविध क्षेत्रात मराठी भाषेचा उपयोग गुणवत्तापूर्वक व्हावा या हेतूने दिनांक ०१ मे, १९९२ रोजी राज्य मराठी विकास संस्थेची स्थापना करण्यात आली. सदर संस्थेची घटना सन १९९३ मध्ये व सुधारित घटना सन २००२ मध्ये तयार करण्यात आली. सदर सुधारित घटनेतील कलम क्र.२४ अन्वये कार्यकारी समिती, कलम क्र. २५ अन्वये वित्त समिती, कलम क्र. २६ अन्वये प्रकल्प समिती, कलम क्र. २७ अन्वये पदनिर्मिती समिती व कलम क्र. २८ अन्वये निवड समिती अशा एकूण पाच प्रकारच्या समित्या गठीत करण्यात आल्या आहेत.

राज्य मराठी विकास संस्थेच्या सन २००२ च्या सुधारित घटनेनुसार "स्थायी समिती" अशा प्रकारची कोणतीही समिती अस्तित्वात नाही.

- (२) प्रश्न उद्भवत नाही.
- (३) प्रश्न उद्भवत नाही.
- (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यातील प्रत्येक तालुक्यात औद्योगिक प्रशिक्षण
केंद्राने सर्व ट्रेड सुरु करणेबाबत**

(२) ९७९ (१८-०३-२०२०). डॉ.रणजित पाटील : तारांकित प्रश्न क्रमांक ४००३२ ला दिनांक २८ फेब्रुवारी, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय कौशल्य विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील प्रत्येक तालुक्यात उपलब्ध असलेल्या औद्योगिक प्रशिक्षण केंद्रात सर्व ट्रेडच्या प्रशिक्षणाची व्यवस्था केली आहे, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, तालुकांतर्गत औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थेतच प्रथमतः प्रवेश घेण्याचे बंधन प्रशिक्षणार्थींवर घालण्यात आले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थेतील प्रवेश प्रथमतः तालुक्यातील प्रशिक्षणार्थ्यांसाठी राखून ठेवणारे व संधीला मर्यादा घालणारे शासनाने आदेश दिले आहेत, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, गुणवत्तेनुरूप संधी देण्यास नकार देणारा सदरचा आदेश शासन मागे घेणार आहे काय,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.नवाब मलिक (३०-०६-२०२०) : (१) राज्यातील प्रत्येक तालुक्यात असलेल्या सर्व औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांमध्ये शासनाकडून मंजूर व डीजीटी, नवी दिल्ली यांचेकडून संलग्नता प्राप्त व्यवसाय अभ्यासक्रमामध्ये प्रशिक्षणाची सोय उपलब्ध आहे.

- (२) व (३) हे खरे नाही.
- (४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांना शालेय शिक्षण विभागाच्या धर्तीवर
कालबद्ध पदोन्नती देण्याबाबत**

- (३) १४७९ (१८-०३-२०२०). श्री.विक्रम काळे, डॉ.सुधीर तांबे : सन्माननीय इतर मागास बहुजन कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) राज्यातील विमुक्त जातीच्या आश्रमशाळेतील कार्यरत लिपिक/सेवक/कामाठी/स्वयंपाकी/वसतिगृह अधीक्षक/प्रयोगशाळा सहाय्यक/परिचर/नाईक इत्यादी शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांना शालेय शिक्षण विभागाच्या धर्तीवर कालबद्ध पदोन्नती देण्याबाबत मा.उच्च न्यायालयाने निर्णय दिला आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, त्या निर्णयानुसार शासनस्तरावरून कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विजय वडेहीवार (२७-०७-२०२०) : (१) होय.

(२) राज्यातील विजाभज प्रवर्गाच्या आश्रमशाळेतील शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांना शालेय शिक्षण विभागाच्या धर्तीवर कालबध्द पदोन्नती देण्याबाबत मा.उच्च न्यायालयाने दिलेल्या निर्णयानुसार ज्या न्यायालयील प्रकरणामध्ये मा.उच्च न्यायालयाने याचिकाकर्ता कर्मचाऱ्यांना कालबध्द पदोन्नती योजनेचा लाभ देण्याबाबतचे निर्देश दिले आहेत, अशा कर्मचाऱ्यांचे वैयक्तिक पात्रता शालेय शिक्षण विभागाच्या दिनांक ३०/०४/१९९८ च्या शासन निर्णयानुसार तपासून जर याचिकाकर्ता कर्मचारी कालबध्द पदोन्नती योजनेस पात्र ठरत असल्यास त्यांना सदर योजनेचा लाभ देण्याची कार्यवाही करण्याबाबत या विभागाचे शासन पत्र दिनांक १०/०३/२०१६ अन्वये निर्देश दिले आहेत.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**सीबीआय न्यायाधिश ब्रिजगोपाल लोया यांच्या संशयास्पद
मृत्यूची फेरचौकशी करण्याबाबत**

(४) १६३८ (१८-०३-२०२०). श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, डॉ.सुधीर तांबे, श्री.अमरनाथ राजूरकर, डॉ.वजाहत मिर्झा : सन्माननीय गृह मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) सीबीआय न्यायाधिश ब्रिजगोपाल लोया यांच्या माहे डिसेंबर, २०१४ मध्ये संशयास्पद झालेल्या मृत्यू प्रकरणाची फेरचौकशी करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, याबाबत निर्णय घेण्यात आला आहे काय, निर्णयाचे स्वरूप काय आहे,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.अनिल देशमुख (१५-०७-२०२०) : (१) हे खरे नाही.

(२), (३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

नाथपंथी डवरी गोसावी समाजासाठी शासकीय योजना राबविण्याबाबत

(५) १९७८ (१८-०३-२०२०). श्री.विनायकराव मेटे : सन्माननीय इतर मागास बहुजन कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुंबई शहरात नाथपंथी डवरी गोसावी समाजातील सुमारे ३००० गो-सेविका हिंदुच्या मंदिरासमोर गेली अनेक वर्षांपासून बसत असून त्यांच्या विरोधातील तक्रारीवरून महानगरपालिकेकडून वेळोवेळी स्वच्छतेच्या नावाखाली गायी व गोऱ्ये विक्रीवर कार्यवाही केली जाते, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, महानगरपालिकेने या कार्यवाहीत गो-सेविकांना रुपये १२००/- तसेच गायीच्या दंडापोटी रुपये ५०००/- दंडाची रक्कम वसूल करित असून या कार्यवाहीच्या प्रक्रियेसाठी २ ते ७ दिवस लागतात, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, भटक्या-विमुक्त नाथपंथी डवरी गोसावी समाज आजही शिक्षणाअभावी आदिवासींसाठी असलेल्या शासकीय योजनापासून वंचित राहिला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, या समाजाच्या विकासासाठी शासनाकडून कोणत्या उपाययोजना राबविण्यात आल्या वा येत आहेत,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विजय वडेईवार (२४-०७-२०२०) : (१) नाही. बृहन्मुंबई महानगरपालिका अधिनियम १८८८ कलम ४४१ क ते ग मधील तरतुदीनुसार भटक्या, मोकाट, बेवारस व सार्वजनिक तथा खाजगी ठिकाणी अतिक्रमण करत असताना आढळलेल्या केवळ श्रुंगी जनावरांवर जप्तीची कारवाई केली जाते.

(२) बृहन्मुंबई महानगरपालिका अधिनियम १८८८ कलम ४४१ क ते ग मधील तरतुदीनुसार जप्त करण्यात आलेल्या जनावरांवर महानगरपालिका ठराव क्र. १०४२, दिनांक ०५/०२/२००४ मधील मंजूरी अन्वये खालीलप्रमाणे दंड आकारला जातो.

- १) लहान जनावरांकरीता :-
- अ) कोंडवाडा शुल्क रुपये १५००/-
  - ब) चारा शुल्क प्रति दिन रुपये १३२/-
  - क) परिवहन शुल्क प्रति कि.मी. रुपये ७४

- २) मोठ्या जनावरांकरीता :- अ) कोंडवाडा शुल्क रुपये २५००/-
ब) चारा शुल्क प्रति दिन रुपये २५०/-
क) परिवहन शुल्क प्रति कि.मी. रुपये ७४

तसेच जनावरांचा मालकी हक्क सिध्द करण्यासाठी जनावरांचे मालक आले असता, महानगर दंडाधिकारी यांच्या आदेशान्वये जनावरांवर विभेदक चिन्ह लावून, ताकीद देवून, सदर जनावरे मालकांच्या ताब्यात देण्यात येतात. (३) व (४) शासनामार्फत विमुक्त जाती व भटक्या जमातीमधील समाजासाठी विविध सामाजिक व शैक्षणिक योजना राबविण्यात येत आहेत. (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

सोलापूर जिल्ह्यातील हजारो वस्त्या विकासापासून वंचित असल्याबाबत

(६) २२६८ (१८-०३-२०२०). श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.मोहनराव कदम, श्री.अमरनाथ राजूरकर : सन्माननीय इतर मागास बहुजन कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) सोलापूर जिल्ह्यातील हजारो वस्त्या वसंतराव नाईक तांडा वस्ती सुधार योजनेंतर्गत विकासापासून वंचित असल्याचे माहे जानेवारी, २०२० मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
(२) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुसार कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विजय वडेटीवार (२४-०७-२०२०) : (१) नाही, हे खरे नाही.

(२) व (३) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील मानव विकास निर्देशांकमध्ये विदर्भातील
अर्धा भाग मागास असल्याबाबत

(७) २३३७ (१८-०३-२०२०). श्री.नागोराव गाणार, श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर, श्री.प्रविण दरेकर, अॅड.निरंजन डावखरे, डॉ.परिणय फुके : सन्माननीय उप मुख्यमंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील मानव विकास निर्देशांकमध्ये विदर्भातील अर्धा भाग मागास असल्याची बाब माहे जानेवारी, २०२० मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, विदर्भातील ६० तहसिलमध्ये आरोग्य, शिक्षण, प्रति व्यक्ती उत्पन्नासारखे बिंदू मागास असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, गडचिरोली, चंद्रपूर, गोंदिया हे जिल्हे सर्वाधिक प्रभावित तर बुलढाणा, वाशिम, अमरावती, नागपूर, यवतमाळ, अकोला व भंडारा हे जिल्हे मानव विकास निर्देशांकमध्ये मागास आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सर्व जिल्ह्यातील सर्व तहसिलमध्ये सुधारणा करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.अजित पवार (१७-०७-२०२०) : (१) व (२) हे खरे नाही.

सन २००१ च्या जनगणनेनुसर तालुक्यातील स्त्री साक्षरतेचे प्रमाण व सन २००२ च्या सर्वेक्षणानुसार ग्रामीण भागातील दारिद्र्य रेषेखालील कुटुंबाचे प्रमाण या दोन निर्देशांकांच्या माहितीच्या आधारे नियोजन विभाग, शासन निर्णय दिनांक १९/०७/२०११ अन्वये राज्यातील १२५ तालुक्यांची मानव विकास कार्यक्रमांतर्गत “आरोग्य”, “शिक्षण” व “उत्पन्नवाढ” या क्षेत्राशी संबंधित योजना राबविण्यासाठी निवड करण्यात आली आहे. यामध्ये विदर्भातील १० जिल्ह्यातील ६० तालुक्यांचा समावेश आहे. विदर्भातील सदर ६० तालुक्यांची निवड ही सन २०११ मध्ये करण्यात आली आहे.

(३) लागू नाही.

- (४) लागू नाही.
(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**सातव्या वेतन आयोगानुसार सेवानिवृत्त कर्मचाऱ्यांना
लागणारी वेतन वाढ देण्याबाबत**

(८) २८२१ (१८-०३-२०२०). श्री.श्रीकांत देशपांडे : सन्माननीय उप मुख्यमंत्री
पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) दिनांक ३० जून रोजी सेवानिवृत्त होणाऱ्या कर्मचाऱ्यांना त्यांची सेवानिवृत्ती वेतन निश्चिती करतांना त्यांना दिनांक १ जुलै रोजी देय असलेली वेतन वाढ न देता करण्यात येते, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सहाव्या वेतन आयोगात अशी वेतन निश्चिती करतांना देय असलेली वेतन वाढ देवून वेतन निश्चिती करावी असे नागपुरच्या विभागीय आयुक्तांना शासनाची प्रत क्र. १०३३३/१९, दिनांक १३/११/२०१९ अन्वये कळविले होते, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सातव्या वेतन आयोगात दिनांक ३० जून रोजी सेवानिवृत्त होणाऱ्या कर्मचाऱ्यांना दिनांक १ जुलै रोजी लागणारी वेतन वाढ देवून त्यांचा सेवानिवृत्ती वेतन निश्चित करण्याबाबत शासनाने चौकशी करून कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.अजित पवार (२३-०७-२०२०) : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) वित्त विभागाच्या सेवा-३ कार्यासनामार्फत असे पत्र पाठविण्यात आलेले नाही. तसेच याबाबत विभागीय आयुक्त, नागपूर यांना विचारणा केली असता, विभागीय आयुक्त कार्यालयाने कळविले आहे की, मुद्दा क्रमांक २ मध्ये नमूद शासनाचे पत्र क्र.१०३३३/२०१९ दिनांक १३/११/२०१९ ची प्रत विभागीय आयुक्त कार्यालयास प्राप्त झालेली नाही. तसेच विभागीय आयुक्त कार्यालयातील टपाल शाखेस विचारणा केली असता टपाल शाखेनी सदर पत्राची नोंद नसल्याबाबत कळविलेले आहे.

(३) महाराष्ट्र नागरी सेवा (वेतन) नियम, १९८१ मध्ये याबाबत कोणतीही तरतूद नसल्याने अशी कार्यवाही करण्याचा प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील कापूस खरेदी केंद्र सुरु करण्याबाबत

(९) २८५० (०२-०६-२०२०). श्री.सदाशिव खोत, श्री.महादेव जानकर, श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर, श्री.गिरीशचंद्र व्यास, प्रा.अनिल सोले, श्री.प्रशांत परिचारक : सन्माननीय पणन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात सुमारे अडीच लाख कापूस उत्पादक शेतकऱ्यांचा एक कोटी क्विंटल कापूस विक्री अभावी घरीच पडून असल्याचे माहे मे, २०२० च्या पहिल्या आठवड्यात निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, प्रचलित दरानुसार राज्यातील शेतकऱ्यांकडील कापसाची किंमत रुपये सात हजार कोटी एवढी आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, कोरोना महामारीच्या संकटामुळे बाजारात आलेल्या मंदीमुळे खाजगी कारखानदार व्यापारी खरेदीला तयार नाहीत, खरेदीची पूर्णतः मदार शासनावर आहे, पण शासनाची यंत्रणा अतिशय तोकडी असून खरेदी संधगतीने सुरु आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, खरेदी केंद्रावर ५-१० एकर जागा उपलब्ध असताना सुध्दा केवळ २० गाड्यांचा खरेदी व्यवहार होत असून खरेदी केंद्र १००% सुरु न झाल्यास व कापसाची वेळेत गतीने खरेदी न झाल्यास कापूस उत्पादक शेतकरी गंभीर संकटात सापडण्याची मोठी भिती निर्माण झाली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, सदरहू खरेदी केंद्रे तात्काळ सुरु करून कापूस उत्पादक शेतकऱ्यांना कोंडीतून बाहेर काढण्यासंदर्भात शासनाकडून कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,

(६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.शामराव ऊर्फ बाळासाहेब पाटील (१४-०७-२०२०) : (१) व (२) होय, अंशतः खरे आहे.

हंगाम २०१९-२०२० साठी केंद्र शासनाने जाहीर केलेल्या किमान हमी दराने राज्यामध्ये कापसाची केंद्र शासनाच्या मुख्य अभिकर्ता भारतीय कापस निगम लिमिटेड (सीसीआय) यांच्याव्दारे नोव्हेंबर, २०१९ पासून कोविड-१९ च्या प्रादुर्भावापूर्वी ८४ खरेदी केंद्रांवर १८१ जिनिंग प्रेसिंग फॅक्टरीमध्ये एकूण ९१.९० लक्ष क्विंटल कापसाची खरेदी झालेली आहे. तसेच, सीसीआयचे उप अभिकर्ता म्हणून कापूस पणन महासंघाव्दारे कोविड-१९ च्या प्रादुर्भावापूर्वी ७४ खरेदी केंद्रांवर १२७ जिनिंग प्रेसिंग फॅक्टरीवर एकूण ५४.०३ लक्ष क्विंटल कापसाची खरेदी केलेली होती. परंतु, कोविड-१९ आजाराच्या संक्रमणामुळे राज्यात दिनांक २४ मार्च, २०२० रोजी केलेल्या टाळेबंदीमुळे केंद्र शासनाच्या निर्देशानुसार किमान हमी दराने सुरु असलेली कापूस खरेदी केंद्र पूर्णतः बंद ठेवावी लागल्यामुळे शेतकऱ्यांचा कापूस खरेदी करता आला नाही. तथापि, लॉकडाऊनच्या कालावधीत केंद्र शासनाच्या गृह मंत्रालयाने शेतमालाची हमी भावाने खरेदी करण्यास परवानगी दिल्यानंतर सीसीआय यांच्याव्दारे एकूण ९० कापूस खरेदी केंद्रावर २३७ जिनिंग फॅक्टरीमध्ये तसेच त्यांचे उप अभिकर्ता म्हणून महाराष्ट्र राज्य सहकारी कापूस उत्पादक पणन महासंघाव्दारे सद्यःस्थितीत ८९ खरेदी केंद्रावर १७६ जिनिंग प्रेसिंग फॅक्टरीमध्ये कापसाची खरेदी करण्यात येत आहे. दिनांक २२ जुलै, २०२० अखेर सीसीआयव्दारे एकूण ५,३०,४३८ शेतकऱ्यांकडून १२७.६८ लाख क्विंटल तर कापूस पणन महासंघाकडून एकूण ३,३३,६३४ शेतकऱ्यांकडून एकूण ९१.१३ लाख क्विंटल कापसाची खरेदी झालेली आहे. या कापसाचे खरेदीचे मूल्य ११,३२०.९० कोटी असून १०,७५२ कोटी रुपये अदा करण्यात आलेले आहेत.

(३) अंशतः खरे आहे.

सीसीआयव्दारे एकूण ९० कापूस उत्पादक तालुक्यात २३७ जिनिंग प्रेसिंग फॅक्टरीमध्ये तर कापूस पणन महासंघाव्दारे एकूण ८९ कापूस उत्पादक तालुक्यात १७६ जिनिंग प्रेसिंग फॅक्टरीमध्ये किमान आधारभूत दराने कापूस खरेदी केली जात आहे अशा एकूण १७९ कृषी उत्पन्न बाजार समित्यांमध्ये (कापूस उत्पादक क्षेत्र जास्त असलेल्या तालुक्यामध्ये) ४०७ जिनिंग प्रेसिंग फॅक्टरीमध्ये केंद्र शासनाच्या वस्त्रोद्योग मंत्रालयाने दिलेल्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार FAQ दर्जाच्या नोंदणीकृत शेतकऱ्यांच्या कापसाची किमान हमी दराने खरेदी केली जात आहे.

(४) नाही, हे खरे नाही.

सीसीआयने दिनांक ३० सप्टेंबर, २०२० पर्यंत FAQ. दर्जाचा कापूस हमीभावाने खरेदी करण्याचा निर्णय घेण्यात आला आहे. त्यामुळे सर्व एफएक्यू दर्जाचा कापूस खरेदी केली जाईल.

(५) सीसीआय तसेच कापूस पणन महासंघाद्वारे कोविड-१९ नंतर पावसाळ्यापूर्वी कापसाची खरेदी पूर्ण करता यावी, यासाठी जास्तीची खरेदी केंद्र व जिनिंग फॅक्टरीमध्ये खरेदी सुरु केली आहे.

(६) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मंडणगड व दापोली तालुक्यात (जि.रत्नागिरी) समुद्र
धुपप्रतिबंधक बंधारा उभारण्याबाबत**

(१०) २९३७ (२९-०५-२०२०). श्री.प्रसाद लाड, श्री.रामदास कदम : सन्माननीय सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम वगळून) मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) वेळास गाव, बाणकोट पानबुरुज (ता.मंडणगड, जि.रत्नागिरी) येथून जोडणाऱ्या मार्गावरील समुद्र किनाऱ्यावर व दापोली तालुक्यातील मौजे आडे, पाडले, आंजर्ला येथे समुद्र धुपप्रतिबंधक बंधारा व मौजे मुरुड व कर्दे येथे धुप प्रतिबंधक बंधारा उभारण्यात यावा म्हणून तेथील ग्रामस्थांनी गत सुमारे १० वर्षांहून अधिक कालावधीपासून मा.बंदरे मंत्री, मा.पालकमंत्री, रत्नागिरी जिल्हा, पतन अभियंता, रत्नागिरी, मा.सार्वजनिक बांधकाम मंत्री आदींकडे लेखी निवेदनाद्वारे तसेच प्रत्यक्ष भेट घेवून मागणी केली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) तसेच उक्त ठिकाणी समुद्रकाठावरून जाणाऱ्या १ कि.मी लांबीच्या मार्गावर संरक्षक बंधारा उभारण्याची मागणी तेथील ग्रामस्थांनी पतन विभागाकडे केली असतानाही सदरहू मागणीकडे शासनाचे दुर्लक्ष होत असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सावित्री नदीला येणाऱ्या पूरामुळे बाणकोट पाणबुरुज ते वेळासपर्यंतचा मार्ग पावसाळ्यात पूर्णपणे पाण्याखाली जात असून समुद्राला येणाऱ्या भरतीच्या पाण्याने रस्त्याची ठिकठिकाणी दुरवस्था झाली असल्यामुळे पतन विभागाने संरक्षक बंधारा बांधला तर रस्त्यांची होणारी दुरवस्था थांबेल आणि त्यामुळे वाहतुकीस खंडही पडणार नाही, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुसार उपरोक्त ठिकाणी समुद्र धूपप्रतिबंधक बंधारा बांधणेबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.अशोकराव चव्हाण (१२-०६-२०२०) : (१) व (२) होय. मौजे कर्दे भाग १, पाडले भाग १ येथे धूपप्रतिबंधक बंधारा बांधणे हे काम पूर्ण झाले आहे. आंजर्ला येथे धूपप्रतिबंधक बंधारा बांधणे हे काम प्रगतीपथावर आहे तसेच मौजे मुरुड धूपप्रतिबंधक बंधारा बांधणे हे काम सन २०२०-२०२१ चे अर्थसंकल्पात मंजूर आहे. मौजे आडे येथे धूपप्रतिबंधक बंधारा बांधणे या कामाची निविदा प्रक्रिया पूर्ण झालेली असून ठेकेदारास कार्यारंभ आदेश देण्याची प्रक्रिया सुरु आहे.

(३) व (४) वेळोवेळी बाणकोट समुद्र काठावरून जाणाऱ्या २ कि.मी. लांबीच्या मार्गावर बंधाराची आवश्यकता आहे. सदर काम निधी उपलब्धतेनुसार हाती घेण्यात येईल.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**दोंडामार्ग (जि.सिंधुदुर्ग) तालुक्यात सरसकट वृक्षतोड करण्यास
बंदी असताना बेकायदा वृक्षतोड सुरु असल्याबाबत**

(११) २९३९ (०१-०६-२०२०). श्री.प्रसाद लाड : सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) दोंडामार्ग तालुक्यात (जि.सिंधुदुर्ग) काही धोके लक्षात घेऊन सरसकट वृक्षतोड करण्यास बंदी घालण्यात आली आहे पण सर्व नियम डावलून वन विभागाच्या संबंधित अधिकाऱ्यांशी संगनमत करून मागील अनेक महिन्यापासून या परिसरात सर्रासपणे जंगलमाफियाकडून वृक्षतोड होत आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, जंगलमाफियाकडून सर्रासपणे बेकायदा धरण परिसरात धरणाच्या जलाशयाच्या बाजूला शेकडो झाडांची कत्तल केली जात असताना कोनाळे वन विभागाने याकडे दुर्लक्ष केल्याने या भागातील डोंगर खचून पुन्हा धरणाच्या जलाशयात वाहून येण्याचा धोका निर्माण झाला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, तिलारी धरण परिसरात मोठ्या प्रमाणात जमिनी खाजगी लोकांना तसेच परंप्रांतियांना विकल्या आहेत पण या जमिनी डोंगर भागात असून तेथे मोठ्या प्रमाणात मोठमोठी जंगली झाडे ही वन खात्याच्या राखीव जंगलास लागून आहेत काही संपादीत क्षेत्र आहे तेथे ही वृक्षतोड खुलेआम सुरू आहे तेथे जाण्यासाठी धरणाच्या जलाशयात बोटीचा वापर करून जावे लागते व रिंग रोड कामही अपूर्णावस्थेत रखडलेले असल्याने तेथे वाहन जाऊ शकत नसल्याने त्याचा फायदा घेत बाहेरील जंगलमाफिया बेकायदा वृक्षतोड करीत असून त्याठिकाणी बेकायदा लाकडाचे डेपो केले आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, दोंडामार्ग तालुक्यातील तिलारी धरण परिसरात मागील अनेक वर्षांपासून प्रचंड प्रमाणावर वृक्षतोड असतानाही वन विभागाकडून कोणतीही कारवाई करण्यात आलेली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, सदरहू बेकायदा वृक्षतोडीस परिणामकारकरित्या आळा घालण्यास वन विभागाला संपूर्णतः अपयश आल्याने याप्रकरणी संबंधितांवर जबाबदारी निश्चित करून कामात कसूर केल्याप्रकरणी शासनाने संबंधितांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.संजय राठोड (१३-०७-२०२०) : (१) हे खरे नाही.

जनहित याचिका क्र.१९८/२०१४ मधील सिव्हील अप्लीकेशन क्रमांक ९७/२०१६ च्या संदर्भात मा.उच्च न्यायालय, मुंबई यांनी दिनांक ५/१२/२०१८ रोजी संपूर्ण दोडामार्ग तालुक्याकरीता वृक्षतोड बंदी आदेश जारी केलेला आहे.

(२) हे खरे नाही.

तथापि, कार्यकारी अभियंता, पाटबंधारे प्रकल्प, बांधकाम विभाग, चराठे, सावंतवाडी यांनी मौजे आयनोडे, ता.दोडामार्ग येथे संपादीत केलेल्या क्षेत्रातील सर्व्हे क्रमांक ३९, ४० व ४३ मध्ये विनापरवाना वृक्षतोडीची ६ प्रकरणे तसेच मौजे आयनोडे येथील खाजगी मालकी क्षेत्रातील सर्व्हे क्र.२१/१ व ५१/१ चे क्षेत्रातील २ अशी एकूण ८ विनापरवाना वृक्षतोडीची प्रकरणे वनपाल, कोनाळ यांना लॉकडाऊनचे कालावधीत निदर्शनास आलेवरून वृक्ष अधिकारी तथा वनक्षेत्रपाल, दोडामार्ग यांचेमार्फत संबंधितांना नोटीस जारी केली आहे. तसेच संबंधितांवर दंडात्मक कारवाई करणेत येत आहे.

(३) हे खरे नाही.

तिलारी धरण परिसरात शासकीय वनक्षेत्र व स्थानिक लोकांच्या खाजगी मालकीच्या जमिनींचा समावेश आहे.

(४) हे खरे नाही.

दोडामार्ग तालुक्यातील शासकीय वनक्षेत्रात विनापरवाना वृक्षतोड आढळून आलेली नाही. तसेच खाजगी क्षेत्रात विनापरवाना वृक्षतोड निदर्शनास झाल्यास वृक्ष अधिकारी तथा वनक्षेत्रपाल, दोडामार्ग यांचेमार्फत पुढील कार्यवाही करणेत येत आहे.

(५) विनापरवाना वृक्षतोड संदर्भात क्षेत्रिय अधिकारी व कर्मचारी यांचेमार्फत वेळोवेळी कारवाई करणेत येत असल्याने संबंधित कर्मचाऱ्यांवर कारवाई करणेचा प्रश्न उद्भवत नाही.

(६) प्रश्न उद्भवत नाही.

**भोकरदन (जि.जालना) तालुक्यातील पशुवैद्यकीय
अधिकाऱ्यांची रिक्त पदे भरण्याबाबत**

(१२) २९४७ (२९-०५-२०२०). श्री.विक्रम काळे, श्री.अमरनाथ राजूरकर : सन्माननीय पशुसंवर्धन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) भोकरदन (जि.जालना) शहरासह तालुक्यातील ग्रामीण भागात १५ पशुवैद्यकीय दवाखान्याची उभारणी करण्यात येऊनही मागील दोन वर्षांपासून पशुधन विकास अधिकारी व पर्यवेक्षक सह १२ पदे रिक्त असल्याने तालुक्यातील ७५००० जनावरांना वेळेवर उपचार मिळत नसल्याने पशुपालकांची गैरसोय होत आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, पशुवैद्यकीय अधिकारी यांच्या रिक्त पदांमुळे जनावरे उपचाराअभावी दगावत असल्याने भोकरदन तालुक्यात पशुवैद्यकीय अधिकाऱ्यांची रिक्त पदे भरण्याबाबत मागणी करण्यात आली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून भोकरदन तालुक्यातील पशुवैद्यकीय अधिकाऱ्यांची रिक्त पदे भरण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुनिल केदार (१०-०७-२०२०) : (१) हे खरे नाही.

भोकरदन (जि.जालना) तालुक्यात राज्यस्तर आणि स्थानिकस्तर असे एकूण १५ पशुवैद्यकीय दवाखाने आहेत, परंतु मंजूर पदे प्रत्यक्षात २४ आहेत, त्यांची स्थिती खालीलप्रमाणे आहे.

अ.क्र.	पदनाम	मंजूरपदे	भरलेलीपदे	रिक्तपदे
१	स.आ.प.सं	१	१	०
२	प.वि.अ.	७	२	२
३	स.प.वि.अ.	१	०	१
४	प.प.	१५	९	७
एकूण		२४	१२	१२

उपरोक्त रिक्त पदांचा अतिरिक्त कार्यभार जवळच्या पशुवैद्यकीय अधिकारी यांना देण्यात आला असून पशुपालकांना नियमित सेवा पुरवण्यात येत आहेत.

(२) हे खरे नाही.

पशुवैद्यकीय दवाखान्यातील रिक्त पदांचा अतिरिक्त कार्यभार नजिकच्या पशुवैद्यकीय अधिकाऱ्यांकडे सोपविण्यात आलेला असून, पशुपालकांना नियमितपणे पशुवैद्यकीय सेवा पुरविण्यात येत आहेत. तसेच उपचाराअभावी पशु मृत झाल्याची कोणतीही तक्रार प्राप्त झालेली नाही.

तसेच पशुधन विकास अधिकारी (गट-अ) यांची ४३५ रिक्त पदे सरळ सेवा भरतीने भरण्याकरीता महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगाची जाहिरात क्र. १३/२०१९ दिनांक २३/०८/२०१९ नुसार कार्यवाही सुरु असून दिनांक २२/१२/२०१९ रोजी चाळणी परीक्षा घेण्यात आली आहे.

(३) पशुधन विकास अधिकारी (गट-अ) यांची ४३५ रिक्त पदे सरळ सेवा भरतीने भरण्याकरीता महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगामार्फत कार्यवाही सुरु करण्यात आली असून दिनांक २२/१२/२०१९ रोजी चाळणी परीक्षा घेण्यात आली आहे. सदर ४३५ पदांची शिफारस आयोगाकडून शासनास प्राप्त झाल्यानंतर भोकरदन तालुक्यातील पशुधन विकास अधिकाऱ्यांची रिक्त पदे प्राधान्याने भरण्याचे संकल्पित आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

आत्महत्याग्रस्त शेतकऱ्यांच्या कुटुंबियांना मदत मिळण्याबाबत

(१३) २९४८ (२८-०५-२०२०). श्री.सतिश चव्हाण, श्री.विक्रम काळे, श्री.अमरनाथ राजूरकर, डॉ.परिणय फुके : तारांकित प्रश्न क्रमांक १४५ ला दिनांक १६ मार्च, २०२० रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय मदत व पुनर्वसन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात शेती मालाला हमीभाव नाही बॉडअळीमुळे कापूस पिकाचे नुकसान झाल्याने शेतकऱ्यांमध्ये नैराश्य निर्माण झालेले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, राज्यात नैराश्याच्या गर्तेत अडकलेल्या शेतकऱ्यांमध्ये आत्महत्येचे प्रमाण वाढतच असून गत ४ वर्षात ११०९५ शेतकऱ्यांनी आत्महत्या केल्या असून आत्महत्या केलेल्या शेतकऱ्यांच्या कुटुंबियांना शासनाकडून जी मदत मिळते ती फक्त २६८८ कुटुंबांनाच मिळाली असून उर्वरित कुटुंबांना शासकीय मदत मिळालेली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, आत्महत्याग्रस्त शेतकऱ्यांच्या कुटुंबियांना देण्यात येणारी मदत वेळेवर मिळत नसल्यामुळे आत्महत्याग्रस्त कुटुंबिय मदतीपासून वंचित राहिले आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने आत्महत्याग्रस्त शेतकऱ्यांच्या कुटुंबियांना आर्थिक मदत देण्याबाबत तसेच शेतकरी आत्महत्या रोखण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विजय वडेटीवार (०३-०७-२०२०) : (१) हे खरे नाही.

(२) व (३) नापिकी, राष्ट्रीयकृत किंवा सहकारी बँकेकडून घेतलेल्या कर्जाची परतफेड न करू शकल्याने होणारा कर्जबाजारीपणा व कर्ज परतफेडीचा तगादा या तीन कारणांसाठी केलेल्या शेतकरी आत्महत्या प्रकरणी शासन निर्णय दिनांक २३ जानेवारी, २००६ नुसार रुपये १.०० लक्ष इतकी मदत देण्यात येते.

मागील ४ वर्षांत एकूण ११६२५ आत्महत्यांची प्रकरणे आढळून आली. त्यापैकी ६८२० प्रकरणे जिल्हास्तरीय समितीने पात्र ठरविली असून ४३६० प्रकरणे अपात्र ठरविण्यात आली आहेत. ४४५ प्रकरणे चौकशीकरीता प्रलंबित असून पात्र ६७५२ प्रकरणी शासन निर्णय, दिनांक २३ जानेवारी २००६ नुसार प्रत्येकी रुपये १.०० लक्षाची मदत आत्महत्याग्रस्त शेतकऱ्यांच्या वारसांना देण्यात आली आहे.

(४) शेतकरी आत्महत्या रोखण्यासाठी प्रामुख्याने खालीलप्रमाणे उपाययोजना करण्यात येत आहेत :-

- १) शेती पिकांसाठी पर्याप्त सुविधा उपलब्ध होण्यासाठी विदर्भातील आत्महत्येचे प्रमाण जास्त असलेल्या ६ जिल्ह्यांकरीता विशेष पॅकेज.
- २) शेतकऱ्यांना समुपदेशनाची व प्रबोधनाची आवश्यकता विचारात घेऊन विविध उपाययोजना.
- ३) विशेष मदतीच्या कार्यक्रमांतर्गत शेतकऱ्यांच्या विकासासाठी "कृषी समृद्धी" योजनेच्या अनुषंगाने विविध विभागांकडून उपाययोजना.
- ४) पथदर्शी प्रकल्प म्हणून विशेष मदतीचा कार्यक्रम यवतमाळ व उस्मानाबाद जिल्ह्यात बळीराजा चेतना अभियान राबविण्यात आले.
- ५) शेतकऱ्यांना अन्न सुरक्षा, आरोग्य सेवा, शेती विकासाचे कार्यक्रम राबविणे व त्यांच्या मुलांना शिक्षणाची सोय उपलब्ध करून देणे अशा उपाययोजनांची अंमलबजावणी करण्यासाठी कै.वसंतराव नाईक शेती स्वावलंबन मिशनची पुनर्रचना करण्यात आली आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

पाथरी (जि.परभणी) येथे जिल्हा व सत्र न्यायालय स्थापन करणेबाबत

(१४) २९७५ (०३-०६-२०२०). श्री.अब्दुल्लाखान दुर्गाणी, श्री.सतिश चव्हाण श्री.विक्रम काळे : तारांकित प्रश्न क्रमांक ६९१ ला दिनांक ११ मार्च, २०२० रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात : सन्माननीय मुख्यमंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पाथरी (जि.परभणी) येथे वरिष्ठस्तर न्यायालय व जिल्हा सत्र न्यायालय स्थापन करण्याबाबतची मागणी परभणी येथील लोकप्रतिनिधींनी मा.मुख्यमंत्री यांचेकडे दिनांक ०१ फेब्रुवारी, २०२० रोजी वा त्यादरम्यान लेखी निवेदनाव्दारे केली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सोनपेठ व मानवत दरम्यानचे मध्यवर्ती ठिकाण, राष्ट्रीय महामार्ग २२२ ला जोडलेले ठिकाण तसेच पाथरी येथे वरिष्ठस्तर न्यायालय व जिल्हा सत्र न्यायालय स्थापन करण्याबाबत शासनाकडून दि २४ फेब्रुवारी, २०२० रोजी महाप्रबंधक मा.उच्च न्यायालय, मुंबई यांना शासन पत्रान्वये पाठविण्यात आलेल्या निवेदनावर कोणती कार्यवाही/पाठपुरावा करण्यात आला वा येत आहे, त्याचे स्वरूप काय आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.उध्दव ठाकरे (२९-०६-२०२०) : (१) होय, हे खरे आहे.

मा.श्री.अब्दुल्लाखान दुर्गाणी, विधान परिषद सदस्य यांनी दिनांक ०१ फेब्रुवारी, २०२० रोजीचे निवेदन मा.मुख्यमंत्री यांचेकडे सादर केले आहे.

(२) राज्यात न्यायालय स्थापन करण्याची शिफारस मा.उच्च न्यायालय, मुंबई यांचेकडून शासनास प्राप्त झाल्यास, शासन स्तरावर त्याबाबत निर्णय घेण्यात येतो. मा.श्री.अब्दुल्लाखान दुर्गाणी, विधान परिषद सदस्य यांचे दिनांक ०१ फेब्रुवारी, २०२० रोजीचे निवेदन महाप्रबंधक, मा.उच्च न्यायालय, मुंबई यांना दिनांक २४ फेब्रुवारी, २०२० रोजीच्या शासन पत्रान्वये पाठविण्यात आले आहे. दिनांक ०४ जून, २०२० रोजी स्मरणपत्र पाठविण्यात आले आहे. मा.उच्च न्यायालय मुंबई यांचे अभिप्राय अद्याप अप्राप्त आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**माण (ता.विक्रमगड, जि.ठाणे) येथील उल्हासराव भोईर
आश्रमशाळेत शुध्द पाणीपुरवठा करण्याबाबत**

(१५) २९९१ (२८-०५-२०२०). श्री.प्रसाद लाड : सन्माननीय पाणीपुरवठा व स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) माण (ता.विक्रमगड, जि.ठाणे) येथील उल्हासराव भोईर आश्रमशाळेत एकूण ४५० हून अधिक विद्यार्थी शिक्षण घेत असून सदरहू आश्रमशाळेसाठी जिल्हा परिषद, ठाणे यांनी सन २००३-२००४ मध्ये उभारलेल्या स्वतंत्र नळ पाणीपुरवठा योजना देखभाल दुरुस्ती अभावी प्रलंबित असून विहिरीसह नळ पाणीपुरवठा योजनेची दुरवस्था झाल्याने विद्यार्थ्यांना पाण्यासाठी अनेक गंभीर समस्यांना सामोरे जावे लागत असल्याचे माहे मे, २०२० मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, कठडे तुटलेल्या विहिरीत पडून एखाद्या विद्यार्थ्याचा मृत्यू होण्याचा धोका असून पावसाळ्यात कठडे नसलेल्या विहिरीत उघड्यावरचे पाणी थेट जावून ते दूषित पाणी प्याल्याने विद्यार्थ्यांना कावीळ होण्याची शक्यता असल्याने याकडे प्रशासन दुर्लक्ष करित असल्याने साडेचारशे विद्यार्थ्यांच्या आरोग्यास धोका निर्माण झाला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदरहू कठडे तुटलेल्या विहिरीची दुरुस्ती करण्यात यावी तसेच विद्यार्थ्यांना चांगले व स्वच्छ पाणी मिळावे यासाठी उपाययोजना करण्यात यावी म्हणून सदरहू आश्रमशाळेच्या प्रशासनाने जिल्हा परिषद, ठाणे यांच्याकडे मागील १ वर्षापासून तक्रारी केल्या आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून पडक्या विहिरीच्या दुरुस्तीचे काम विनाविलंब हाती घेवून आश्रमशाळेतील विद्यार्थ्यांना शुध्द पिण्याचे पाणी मिळण्याच्यादृष्टीने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गुलाबराव पाटील (१५-०६-२०२०) : (१) हे अंशतः खरे आहे.

माण (ता.विक्रमगड, जि.ठाणे) येथील उल्हासराव भोईर आश्रमशाळा येथील पाणीपुरवठा योजनेची पाईपलाईन गळती व उद्भवास पाणी कमी असल्यामुळे साधारणतः जानेवारी-फेब्रुवारी पासून पाणीपुरवठा कमी प्रमाणात होतो. तथापि, विहिरीजवळील विंधन विहिरीद्वारे विद्युत पंपाने अतिरिक्त पाणीपुरवठा करण्यात येतो. तसेच एप्रिल नंतर आश्रमशाळेला सुट्टी असते. त्यामुळे गंभीर समस्या उद्भवते अशी बाब नाही.

(२) हे खरे नाही.

(३) हे खरे आहे.

(४) अस्तित्वातील उद्भव विहिर नादुरुस्त असून पाणी पुरत नसल्याने नवीन शाश्वत उद्भव घेऊन नळ पाणीपुरवठा योजना करण्याकरीता रुपये २२.५५ लक्ष इतक्या रकमेच्या अंदाजपत्रकास प्रशासकीय मंजूरी देण्याबाबतची कार्यवाही जिल्हा परिषदेत सुरु आहे. तोपर्यंत विहिरीची तात्पुरती दुरुस्ती आश्रमशाळेमार्फत करण्यात येणार आहे.

पिण्याचे पाणी दूषित होऊ नये म्हणून TCL चा वापर करण्यात येतो. तसेच पाणी गाळण यंत्रांद्वारे देण्यात येते.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

साखर उद्योगास राज्य शासनाकडून मदत करण्याबाबत

(१६) २९९३ (०२-०६-२०२०). श्री.सदाशिव खोत, श्री.जयंत पाटील, श्री.गोपिचंद पडळकर, श्री.महादेव जानकर, श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर, श्री.प्रविण दरेकर : सन्माननीय सहकार मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात कोरोनाचा प्रादुर्भाव रोखण्यासाठी गत दीड महिन्यांपासून सुरु असणाऱ्या लोकडाऊनचा कुठलाच परिणाम साखरेच्या उत्पादनावर झाला नसला तरी राज्यातील अनेक साखर कारखान्यांनी शेतकऱ्यांची एफआरपीची ३७८० कोटी रुपयाची रक्कम थकविली असल्याचे माहे मे, २०२० मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, साखरेची विक्री होत नसल्याने कारखान्यात हजारो टन पोती साखर पडून असल्याने शेतकऱ्यांना एफआरपीची रक्कम वाढत जाऊन अठरा हजार कोटी रुपयांपर्यंत पोहचली असून ८०% कारखान्यांनी ऊस उत्पादक शेतकऱ्यांची FRP ची रक्कम थकविली असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, गत दोन वर्षात साखर कारखान्यांनी उत्पादित केलेल्या साखरेची पोती गोडावूनमध्ये शिल्लक असल्याने कारखान्याने उत्पादित साखरेपोती बँकेकडून घेतलेल्या कर्जाचे व्याज वाढत असल्याने साखर उद्योग आर्थिक अडचणीत आला असून राज्य शासनाकडून साखर कारखान्यांना आर्थिक संकटातून बाहेर काढण्यासाठी कोणते धोरण राबविण्यात येणार आहे तसेच शेतकऱ्यांची आर्थिक अडचण सोडवून त्यांना FRP ची रक्कम मिळवून देण्यासंदर्भात शासनाकडून कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.शामराव ऊर्फ बाळासाहेब पाटील (०३-०७-२०२०) : (१) हंगाम २०१९-२०२० मध्ये राज्यातील साखर कारखान्यांनी ५५०.१३ लाख मे.टन ऊसाचे गाळप केलेले आहे. ऊस पुरवठादारांनी पुरविलेल्या ऊसाचे नियमानुसार देय FRP रुपये १३२९६.४९ कोटी ऊस किंमत होती. त्यापैकी कारखान्यांनी ऊस पुरवठादारांना रुपये १२८६६.४९ कोटी म्हणजेच ९७% रक्कम अदा केली असून दिनांक ३१/०५/२०२० अखेर ३८ कारखान्यांकडे नियमानुसार रुपये ४७१.९३ कोटी रक्कम थकित आहे.

(२) अंशतः खरे आहे.

गळीत हंगाम २०१९-२०२० चे सुरुवातीस राज्यात ६३.४४ लाख मे.टन शिल्लक साखर साठा होता. तदनंतर दिनांक १५ मे, २०२० अखेर ८४.५१ लाख मे.टन शिल्लक साखर साठा राहिलेला आहे.

कोरोना-१९ या साथीच्या प्रादुर्भावामुळे देशात लॉकडाऊन माहे मार्च, २०१९ पासून सुरु झालेले आहे. त्यामध्ये देशांतर्गत आणि परदेशात साखर विक्री करताना अनेक अडचणी आलेल्या आहेत. केंद्र शासनाने जाहीर केलेल्या मासिक वितरण आदेशानुसार सर्व साखरेची विक्री लॉकडाऊन पूर्वी होत नव्हती आणि काही प्रमाणात साखर साठा शिल्लक राहत होता. राज्यातील साखर कारखान्यांनी साखर निर्यातीबाबत १४.३३ लाख मे.टन साखरेचे करार केलेले आहेत. परंतु प्रत्यक्षात १२.६६ लाख मे.टन साखरेची निर्यात झालेली आहे. १.६७ लाख मे.टन साखर निर्यात करार होवूनही निर्यात झालेली नाही.

तरीही हंगाम २०१९-२०२० मधील थकीत FRP बाबत साखर आयुक्तालयाचे व प्रादेशिक सहसंचालक (साखर) कार्यालयाचे स्तरावरून शेतकऱ्यांची ऊसाचे देयके अदा करणेसंदर्भात संबंधित साखर कारखान्यांकडे सतत पाठपुरावा केल्याने कारखान्यांनी नियमानुसार देय असलेल्या रकमेच्या ९७% FRP अदा केलेली असून ३% FRP प्रलंबित आहे.

(३) गत दोन वर्षात राज्यातील साखर कारखान्यांना आर्थिक अडचणीचे वेळी शेतकऱ्यांची FRP ची रक्कम अदा करता यावी यासाठी केंद्र शासनमार्फत व राज्य शासनाकडून खालील उपाययोजना करण्यात आलेल्या आहेत.

१. केंद्र शासनमार्फत बफर स्टॉक अनुदान योजना जाहीर करून सन २०१८-२०१९ च्या पहिल्या त्रैमासिकमध्ये १३६ कारखान्यांना रुपये ९०.६७ कोटी, दुसऱ्या त्रैमासिकमध्ये रुपये ८२.८७ कोटी व तिसऱ्या त्रैमासिकमध्ये आतापर्यंत रुपये ३४.३७ कोटी दिलेले आहेत. केंद्र शासनाकडून साखर कारखान्यांना अनुदान रक्कम वितरीत करावयाचे काम चालू आहे. सन २०१९-२०२० मध्ये एकूण रक्कम रुपये २४० कोटी द्यावयाची आहे.

२. केंद्र शासनाकडील साखर निर्यात अनुदान योजनेनुसार सन २०१८-२०१९ मध्ये आतापर्यंत ५९ साखर कारखान्यांना रुपये ३९८.३७ कोटी दिलेले आहेत. उर्वरित रक्कम केंद्र शासनाकडून साखर कारखान्यांना वितरीत करावयाचे काम चालू आहे.
  ३. केंद्र शासनाकडील वाहतूक अनुदान योजनेनुसार सन २०१८-२०१९ मध्ये आतापर्यंत ५८ कारखान्यांना रुपये १०५.५४ कोटी दिलेले आहेत. उर्वरित रक्कम केंद्र शासनाकडून साखर कारखान्यांना वितरीत करावयाचे काम चालू आहे.
  ४. सॉफ्ट लोन योजना-२०१९ या योजनेनुसार हंगाम २०१७-१८ मध्ये उत्पादीत केलेल्या पांढऱ्या साखरेच्या १०.५५% साखर साठ्यावर रुपये ३१०००/- मे.टन या दराने येणारी रक्कम कारखान्यांना कर्ज स्वरूपात बँकांकडून उभारणेस मान्यता देण्यात आली. या योजनेंतर्गत १४० कारखान्यांना रुपये २९११.३९ कोटीचे कर्ज मंजूर झाले. यापैकी १३९ कारखान्यांना रुपये २९००.९२ कोटीचे कर्ज वितरीत झाले आहे.
- (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**अन्न सुरक्षा योजनेपासून वंचित राहिलेल्या नागरिकांना
योजनेचा लाभ मिळण्याबाबत**

(१७) ३००६ (०२-०६-२०२०). श्री.विलास पोतनीस : सन्माननीय अन्न व नागरी पुरवठा आणि ग्राहक संरक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) गरिब व गरजू लोकांना त्यांची भूक भागविता यावी, त्यांना प्रतिष्ठेचे जीवन जगण्यासाठी सवलतीच्या दराने हक्काचे धान्य मिळावे, यासाठी 'राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा कायदा' केंद्र शासनाने संमत केला असून राज्यात या योजनेची अमलबजावणी दिनांक १ फेब्रुवारी, २०१४ पासून करण्यात आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, नागरिकांना सार्वजनिक वितरण व्यवस्थांतर्गत त्यावेळी अस्तित्वात असलेल्या अंत्योदय/बीपीएल/केशरी/अन्नपूर्णा व शुभ्र अशा वेगवेगळ्या शिधापत्रिका रद्द करून प्राधान्य (अंत्योदय) आणि प्राधान्य (इतर) अशा दोनच शिधापत्रिका ठेवण्यात आल्या असून पात्र लाभार्थ्यांमध्ये अंत्योदय अन्न योजनेचे व बी.पी.एल.च्या सर्व लाभार्थ्यांचा समावेश करण्यात आला आहे, हे ही खरे आहे काय,

- (३) असल्यास, सदरहू योजनेतर्गत ए.पी.एल. लाभार्थ्यांपैकी शहरी भागातील योजनेच्या लाभार्थ्यांची निवड करण्यासाठी रुपये १५००१ ते ५९००० इतके वार्षिक उत्पन्न, तर रुपये १५००१ ते ४४००० पर्यंत इतके वार्षिक उत्पन्न ग्रामीण लाभार्थ्यांसाठी निर्धारित करण्यात आले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा कायद्याच्या अंमलबजावणीमुळे राज्यातील जवळपास ७ कोटी १७ लाख जनतेला सवलतीच्या दराने हक्काचे धान्य मिळणे अपेक्षित असतानाही राज्यातील ग्रामीण आणि शहरी भागातील सुमारे लाखो नागरिक या योजनेच्या वार्षिक उत्पन्नाचे निकष पूर्ण करीत असताना देखील या योजनेच्या लाभपासून वंचित राहिलेले आहेत, हे ही खरे आहे काय,
- (५) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, तदनुसार सदरहू योजनेच्या निकषांची पूर्तता करीत असतानाही या योजनेपासून वंचित राहिलेल्या राज्यातील लाखो नागरिकांना योजनेचा लाभ मिळवून देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.छगन भुजबळ (१५-०७-२०२०) : (१) होय.

(२) व (३) नाही.

राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अधिनियम, २०१३ अंतर्गत शिधापत्रिकांची अंत्योदय अन्न योजना व प्राधान्य कुटुंब लाभार्थी अशी विभागणी करण्यात आली आहे. लक्ष्य निर्धारित सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेतर्गत तत्कालीन सर्व अंत्योदय अन्न योजना लाभार्थ्यांचा राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अधिनियम, २०१३ अंतर्गत पात्र लाभार्थी म्हणून समावेश करण्यात आला आहे. अंत्योदय अन्न योजनेव्यतिरिक्त दारिद्र्य रेषेखालील (बीपीएल) इतर शिधापत्रिकांचा प्राधान्य कुटुंब लाभार्थी म्हणून राष्ट्रीय अन्नसुरक्षा अधिनियम, २०१३ अंतर्गत पात्र लाभार्थी म्हणून समावेश करण्यात आला आहे. तसेच, ग्रामीण व शहरी भागातील अनुक्रमे रुपये ४४,०००/- व रुपये ५९,०००/- पर्यंत कौटुंबिक वार्षिक उत्पन्न असलेल्या दारिद्र्य रेषेवरील/एपीएल (केशरी) शिधापत्रिकाधारकांचा प्राधान्य कुटुंब लाभार्थ्यांमध्ये समावेश करण्यात आला आहे.

पूर्वी अस्तित्वात असलेल्या कोणत्याही शिधापत्रिका रद्द करण्यात आलेल्या नाहीत.

(४) हे खरे नाही.

(५) व (६) प्रश्न उद्भवत नाही.

**व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालयात विविध
खरेदीमध्ये गैरव्यवहार झाल्याबाबत**

(१८) ३०३७ (२८-०५-२०२०). श्री.विलास पोतनीस : तारांकित प्रश्न क्रमांक ४४३ ला दिनांक २८ फेब्रुवारी, २०२० रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय कौशल्य विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालयात विविध खरेदीमध्ये सुमारे १०० कोटींचा गैरव्यवहार झाल्याप्रकरणी चौकशी पूर्ण करण्यासाठी तत्कालीन मुख्यमंत्री महोदयांच्या मान्यतेने अप्पर मुख्य सचिव (सेवा), सामान्य प्रशासन विभाग यांच्या अध्यक्षतेखाली दिनांक ०५/०८/२०१९ रोजीच्या आदेशान्वये समिती गठीत करण्यात आली आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, सदरहू समितीने उक्त प्रकरणाच्या चौकशीचा अहवाल शासनास सादर केला आहे काय, सदरहू अहवालात केलेल्या शिफारशींचे थोडक्यात स्वरूप काय आहे,
- (३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून दोषी अधिकारी/कर्मचाऱ्यांविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.नवाब मलिक (०१-०७-२०२०) : (१) होय, हे खरे आहे.

(२), (३) व (४) सदरहू समितीने चौकशीचा अहवाल शासनास अद्याप सादर केला नाही.

सी.के.पी. बँकेवरील निर्बंधाबाबत

(१९) ३०४१ (२८-०५-२०२०). श्री.विलास पोतनीस : सन्माननीय सहकार मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) एक लाख ३१ हजार ५०० खातेदार-ठेवीदार असलेल्या सी.के.पी. बँकेचा परवाना ६ वर्षांच्या निर्बंधानंतर भारतीय रिझर्व्ह बँकेने दिनांक ३० एप्रिल, २०२० रोजी वा त्यासुमारास रद्द केला आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सहकार विभागाने दिनांक ४ मे, २०२० रोजी वा त्यासुमारास या बँकेवर नेमण्यात आलेल्या प्रशासकांनाच अवसायक म्हणून नियुक्त केले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सहकार विभागाने सी.के.पी. बँकेच्या प्रशासकालाच अवसायक म्हणून नेमल्याने बँकेवरील कारवाई विरुद्ध केंद्रीय वित्त मंत्रालयात दाद मागण्याचा मार्ग बंद झाला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने सदरहू बँकेवरील कारवाईबाबत बँकेस वित्त मंत्रालयात दाद मागण्याचा अधिकार अबाधित ठेवण्याच्यादृष्टीने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.शामराव ऊर्फ बाळासाहेब पाटील (२३-०७-२०२०) : (१) व (२) होय.

सी.के.पी. बँकेचा परवाना रिझर्व्ह बँकेने दिनांक २८/०४/२०२० रोजी आदेशान्वये रद्द केला आहे. त्यानुषंगाने सहकार आयुक्तांनी त्यांच्या दिनांक ०४/०५/२०२० रोजीच्या आदेशान्वये बँकेच्या तत्कालीन प्रशासकाची नियुक्ती अवसायक म्हणून केली आहे.

(३) व (४) सी.के.पी. बँक आर्थिक अडचणीत आल्याने बँकेस सुस्थितीत आणण्यासाठी पुरेसे प्रयत्न करूनही सी.के.पी. बँक रिझर्व्ह बँकेच्या निकषांची पूर्तता करण्यास असमर्थ ठरल्याने ठेवीदारांचे व्यापक हित लक्षात घेऊन रिझर्व्ह बँकेने सी.के.पी. बँक अवसायनात घेतली आहे. रिझर्व्ह बँकेच्या वरील आदेशाविरुद्ध सी.के.पी. बँकेचे खातेदार-ठेवीदार यांना केंद्रीय वित्त मंत्रालयात दाद मागता येईल.

तसेच सदर बँकेचा परवाना रिझर्व्ह बँकेने रद्द केल्यामुळे शासनस्तरावरून कोणत्याही स्वरूपाची चौकशी करणे अपेक्षित नाही.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**वझिरा गावठाण, बोरीवली (मुंबई) येथील भूखंड श्री गणेश ग्रामस्थ सेवा
मंडळ यांना नाममात्र दरात उपलब्ध करून देण्याबाबत**

(२०) ३०५० (२९-०५-२०२०). श्री.विलास पोतनीस : सन्माननीय महसूल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुंबईत ज्याप्रमाणे देवस्थान संस्था व सामाजिक संस्थांना शासनाने रुपये १/- किंमतीने जमिनी उपलब्ध करून दिल्या आहेत, त्याच धर्तीवर लाखो भक्तांचे श्रद्धास्थान असलेले वझिरा गावठाण, बोरीवली (मुंबई) येथील स्वयंभू श्री गणेश मंदिर ज्या भूखंडावर उभारण्यात आले आहे, तो वझिरा गावठाणमधील टि.पी.एस.क्र. ३ फायनल प्लॉट क्र. ४२३ हा भूखंड श्री गणेश ग्रामस्थ सेवा मंडळ, बोरीवली, मुंबई या न्यासास नाममात्र दरात उपलब्ध करून देण्याबाबतची मागणी स्थानिक लोकप्रतिनिधींनी दिनांक ११ मार्च, २०२० रोजीच्या लेखी निवेदनाव्दारे मा.महसूल मंत्री महोदयांकडे केली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदरहू भूखंड श्री गणेश ग्रामस्थ सेवा मंडळ, बोरीवली, मुंबई यांना नाममात्र दरात उपलब्ध करून देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.बाळासाहेब थोरात (२९-०६-२०२०) : (१) मुंबईत इतर अनेक देवस्थान संस्था व सामाजिक संस्थांना शासनाने १ रुपया किंमतीने जमिनी उपलब्ध करून दिल्या आहेत त्याच धर्तीवर स्वयंभू श्री गणेश मंदिर बांधण्यात आलेला मुंबई उपनगर जिल्ह्यातील बोरीवली तालुक्यातील वझिरा गावठाणमधील टि.पी.एस. क्र.३ फायनल प्लॉट क्र.४२३ हा भूखंड श्री गणेश ग्रामस्थ सेवा मंडळ, बोरीवली, मुंबई या न्यासास नाममात्र दरात उपलब्ध करून देण्याबाबतच्या आशयाचे दिनांक ११ मार्च, २०२० रोजीचे निवेदन शासनास प्राप्त झाले आहे.

(२) सदर निवेदनातील मागणी नियमातील तरतूदी आणि शासनाचे प्रचलित धोरण यानुसार तपासून गुणवत्तेवर निर्णय घेण्यात येईल.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

पनवेल शहरातील पाणीटंचाईची समस्या दूर करण्याबाबत

(२१) ३०५३ (२८-०५-२०२०). श्री.प्रविण दरेकर, डॉ.परिणय फुके, अॅड.निरंजन डावखरे, श्री.विनायकराव मेटे, श्री.प्रसाद लाड, श्री.रमेशदादा पाटील, श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर : सन्माननीय पाणीपुरवठा व स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पनवेल शहरातील पाणीटंचाईची समस्या दूर करण्यासाठी महानगरपालिका क्षेत्राकरीता केंद्र शासनाच्या अमृत योजनेतर्गत १०० एमएलडी पाण्याची तरतूद करणारी पाणीपुरवठा टप्पा-२ ही योजना मंजूर करण्यात आली असतानाही सदरहू योजनेचे काम प्रलंबित आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, मागील सात महिन्यांपासून दोन वेळा निविदा प्रक्रिया राबविण्यात आली असून प्रक्रिया पूर्ण करण्यास महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरणाला यश आले नसल्याने ही प्रक्रिया राबविली नाही तर केंद्र शासनाकडून योजनेसाठी मिळणारा रुपये १७० कोटींचा निधी परत जाण्याचा इशारा पनवेल महापालिकेच्या आयुक्तांनी माहे मार्च, २०२० च्या पहिल्या आठवड्यात दिला असून सदर प्रक्रिया त्वरीत राबविण्याचे आदेशही त्यांनी संबंधित अधिकाऱ्यांना दिले आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदर योजनेच्या निविदा प्रक्रियेस सात महिन्यांहून अधिक कालावधी लागण्याची सर्वसाधारण कारणे काय आहेत, तसेच सदरहू अमृत योजनेच्या निविदा प्रक्रियेतील सर्व दोष विनाविलंब दूर करून या योजनेचे काम तात्काळ सुरु करण्याच्यादृष्टीने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गुलाबराव पाटील (१५-०६-२०२०) : (१) होय.

(२) होय.

(३) वाढीव न्हावा शेवा पाणीपुरवठा योजना टप्पा-३ योजनेतील स्थापत्य कामाच्या रुपये २४७.६६ कोटी किंमतीची निविदा प्रथम मागणी दिनांक १/३/२०१९ रोजी प्रसिध्द करण्यात आली. पहिल्या मागणीकरीता निविदेस अपुरा प्रतिसाद मिळाल्याने दिनांक ३०/५/२०१९ रोजी व्दितीय मागणी प्रसिध्द

करण्यात आली. व्दितीय मागणीसही एकाही ठेकेदाराने प्रतिसाद न दिल्याने दिनांक १५/०६/२०१९ रोजी तृतीय मागणी प्रसिध्द करण्यात आली.

सदर निविदेच्या तृतीय मागणीत भाग घेतलेली तीनही ठेकेदार वित्तीय लिफाफा उघडण्यास पात्र ठरल्याने निविदेचा वित्तीय लिफाफा दिनांक ६/०८/२०१९ रोजी उघडण्यात आला त्यामध्ये मे.जीव्हीपीआर इंजि.लि. हैदराबाद यांनी ५४ टक्के जादा दराचा न्यूनतम देकार सादर केला ठेकेदाराने मुख्य अभियंता स्तरावरती वाटाघाटी करण्यास असमर्थता दाखविली.

ठेकेदारासोबत महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण मध्यवर्ती कार्यालय स्तरावर २ वेळा वाटाघाटी करण्यात आल्या आहेत. त्यानुषंगाने ठेकेदाराने निविदा किंमतीवर ३६.९३९ टक्के जादा दराचा सुधारित देकार सादर केला.

उपरोक्त सुधारित देकारानुसार, सदर निविदा महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरणाच्या दिनांक २४/०२/२०२० रोजी झालेल्या १२६ व्या निविदा समितीच्या बैठकीत निर्णयार्थ सादर करण्यात आली होती. सदर बैठकीत ठेकेदाराचा देकार जास्त असल्याने, ठेकेदारासोबत निविदा समितीच्या बैठकीत वाटाघाटी करण्याचा निर्णय घेण्यात आला. त्यानुसार, दिनांक ०६/०३/२०२० रोजी झालेल्या महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरणाच्या १२७ व्या निविदा समितीच्या बैठकीत ठेकेदारासोबत वाटाघाटी करण्यात आल्या. मात्र, या निविदा ३६.९३९ टक्के जादा दराचा असल्यामुळे मात्र, यावर कार्यवाही अजुनही अंतिम टप्प्यात आहे.

सदर कामाच्या निविदेचे कार्यादेश दिल्यानंतर ३० महिन्यांमध्ये योजनेची कामे पूर्ण करण्याचे उद्दिष्ट आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यात लॉकडाऊनच्या काळात ग्रामविकास विभागाने
निविदा काढल्याबाबत**

(२२) ३०९० (२९-०५-२०२०). अॅड.निरंजन डावखरे, श्री.प्रविण दरेकर, श्री.प्रसाद लाड, श्री.रमेशदादा पाटील : सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील सर्व उद्योग लॉकडाऊनमुळे दीड महिन्यांपासून बंद असून राज्याची आर्थिक स्थिती बिकट असताना ग्रामविकास विभागाने मनुष्यबळासाठी सुमारे ३ हजार ५०० कोटी रुपयांची निविदा काढल्याची बाब माहे मे, २०२० मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, ग्रामपंचायती, जिल्हा परिषद व पंचायत समितीच्या सेस आणि जीएसटी वसुली तसेच इतर कामांसाठी २८ हजार सेवा करसेवा प्रदात्यांची कंत्राटी पध्दतीने भरती करण्यात येणार आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, लॉकडाऊनमुळे अनिश्चिततेचे वातावरण असताना संबंधित विभागाकडून हजारो कोटी रुपयांची निविदा काढण्याची कारणे काय आहेत,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून चौकशीच्या अनुषंगाने निविदा प्रक्रिया रद्द करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.हसन मुश्रीफ (२३-०६-२०२०) : (१) व (२) अंशतः खरे.

सदर निविदा ही २ भागात काढण्यात आली होती. पहिल्या भागात ग्रामपंचायतींना online returns भरण्याकरीता वाजवी दरात एजन्सी निश्चित करून देण्यात येणार होते तर दुसऱ्या भागात ग्रामविकास विभागाच्या अखत्यारित विविध आस्थापनांना त्यांच्या स्वनिधी मधून मनुष्यबळाची आवश्यकता भासल्यास त्यासाठी एजन्सीची निवड करून देण्यात येणार होती. मात्र निविदा ३ हजार ५०० कोटी रुपयांची असल्याची बाब खरी नाही. २८ हजार भरतीची माहिती खरी नाही.

(३) व (४) सुरुवातीला केंद्र शासनाने २१ दिवसांचा लॉकडाऊन घोषित केला होता. लॉकडाऊनमध्ये पुढे वाढ होणार नाही हे गृहित धरून सदर निविदा काढण्यात आली होती. मात्र कोरोना विषाणूचा प्रादुर्भाव वाढून परिस्थिती गंभीर झाल्यामुळे तसेच शासनाने देखील वेळोवेळी लॉकडाऊनमध्ये वाढ केल्यामुळे सदर निविदा प्रक्रिया सध्या रद्द करण्याचा निर्णय घेण्यात आला.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**दिनांक १ नोव्हेंबर, २००५ पूर्वी निवृत्त शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांना
जुनी भविष्य निर्वाह निधी निवृत्तीवेतन योजना लागू करणेबाबत**

(२३) ३१२१ (०२-०६-२०२०). श्री.नागोराव गाणार, श्री.किशोर दराडे, श्री.दत्तात्रय सावंत, श्री.श्रीकांत देशपांडे, श्री.बाळाराम पाटील, डॉ.रणजित पाटील, श्री.विक्रम काळे, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.कपिल पाटील, डॉ.सुधीर तांबे, श्री.अमरनाथ राजूरकर : तारांकित प्रश्न क्रमांक १०१० ला दिनांक २८ फेब्रुवारी, २०२० रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात दिनांक १ नोव्हेंबर, २००५ पासून नियुक्त कर्मचाऱ्यांना नवीन अंशदान निवृत्तीवेतन योजना लागू केली असून दिनांक १ नोव्हेंबर, २००५ पूर्वी विनाअनुदानित व अंशतः अनुदानित शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांना नवीन अंशदान निवृत्तीवेतन योजना लागू केली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, दिनांक १ नोव्हेंबर २००५ पूर्वी नियुक्त शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांना जुनी भविष्य निर्वाह निधी योजना लागू करण्याबाबत अभ्यासगट स्थापन करून दिनांक १ मे, २०२० पर्यंत अहवाल शासन सादर करणेबाबत दिनांक २६ फेब्रुवारी, २०२० रोजी शासन आदेश पारित केला आहे, हे खरे आहे काय,

(३) असल्यास, दिनांक ०१ नोव्हेंबर, २००५ पूर्वी सेवेत आलेल्या विनाअनुदान शाळा, वर्ग तुकड्या तसेच अंशतः अनुदानित शाळा तसेच वर्ग तुकड्यांवरील कार्यरत शिक्षकांना जुनी निवृत्तीवेतन योजना लागू करण्यासाठी मुख्य सचिव यांच्या अध्यक्षतेखाली गठीत केलेल्या समितीने माहे जून, २०२० अखेर किती बैठका पूर्ण केल्या आहेत, तसेच समितीचे कामकाज पूर्ण झाले आहे काय, समितीने शासनास अहवाल सादर केला आहे काय,

(४) तसेच, महाराष्ट्र राज्य शिक्षक परिषद तर्फे शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांनी यशवंत स्टेडियम, धंतोली नागपूर येथे आपल्या प्रलंबित मागण्यांसाठी डिसेंबर, २०१९ व फेब्रुवारी, २०२० मध्ये धरणे आंदोलन केले होते या धरणे आंदोलनात अन्य मागण्यांचे निवेदन मा.शालेय शिक्षण मंत्री यांना दिले होते, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून अभ्यासगटाकडून तात्काळ अहवाल घेऊन शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांना जुनी निवृत्तीवेतन योजना लागू करणेबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

प्रा.वर्षा गायकवाड (२५-०६-२०२०) : (१) वित्त विभागाच्या दिनांक ३१/१०/२००५ च्या शासन निर्णयान्वये राज्यात परिभाषित अंशदान निवृत्तीवेतन योजना लागू करण्यात आलेली आहे. सदर योजनेच्या अंमलबजावणीबाबत शालेय शिक्षण विभागाने दिनांक २९/११/२०१० रोजी आदेश निर्गमित केलेले आहेत. त्यानुसार ज्या शाळा दिनांक १/११/२००५ नंतर १००% अनुदानावर आलेल्या आहेत, अशा शाळांतील शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांना परिभाषित अंशदान निवृत्तीवेतन योजना लागू करण्यात आलेली आहे.

(२) होय, सदर अभ्यासगटास दिनांक १९/६/२०२० च्या शासन निर्णयान्वये दिनांक ३१/७/२०२० पर्यंत मुदतवाढ देण्यात आलेली आहे.

(३) सदर समिती अपर मुख्य सचिव, शालेय शिक्षण यांच्या अध्यक्षतेखाली गठीत करण्यात आलेले आहे. समितीच्या ५ बैठका झाल्या आहेत. समितीने अद्याप शासनास अहवाल सादर केलला नाही.

(४) होय, हे खरे आहे.

(५) सदर अभ्यासगटास दिनांक १९/६/२०२० च्या शासन निर्णयान्वये दिनांक ३१/७/२०२० पर्यंत मुदतवाढ देण्यात आलेली आहे.

धाऊरवाडा (ता.शाहूवाडी, जि.कोल्हापूर) येथे बेकायदेशीर वृक्षतोडीबाबत

(२४) ३१९० (०२-०६-२०२०). श्री.सदाशिव खोत : सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) शाहूवाडी तालुक्यातील (जि.कोल्हापूर) धोपेश्वर मंदिरापासून दोन किलोमीटर अंतरावर धाऊरवाडा या ठिकाणी अनधिकृत आंबा, जांभूळ अशा अनेक प्रकारचे वृक्ष मोठ्या प्रमाणात तोडलेले असल्याचे माहे मे, २०२० च्या पहिल्या आठवड्यात निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, ज्या ठिकाणी झाडे तोडण्यात आली आहे तो इको सेन्सेटिव्ह झोन असून संबंधित धाऊरवाडा ग्रामपंचायत कासार्डी या हद्दीतील जमीन नियंत्रण सत्ता प्रकारची असून ज्या हद्दीत वृक्षतोड करण्यात आली आहे त्या हद्दीतील सातबारा उताऱ्यावर या झाडांची नोंद आहे काय, तसेच ही वृक्षतोड वन विभागामार्फत करण्यात आली आहे की खाजगी ठेकेदाराकडून करण्यात आली आहे याबाबत देखील संभ्रम आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, लॉकडाऊनच्या काळात ३५ ते ४० ट्रक बेकायदेशीर वृक्ष तोडून टाकलेले डेपो रस्त्याच्याकडेला असून शाहूवाडी वन परिक्षेत्र विभागाने वृक्षतोडीला कोणत्या आधारे परवानगी दिली असा संतप्त सवाल स्थानिकांकडून उपस्थित होत आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून वृक्षतोड रोखण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.संजय राठोड (१३-०७-२०२०) : (१) शाहूवाडी तालुक्यातील धोपेश्वर मंदिरापासून दोन कि.मी.अंतरावरील मौजे धनगरवाडी मा.ग.नं.७९ मधील हिरडा, ऐन, किंजळ, जांभळ, आंबा अशी एकूण ३७५ झाडांना वृक्ष अधिकारी तथा वनक्षेत्रपाल, मलकापूर यांनी दिनांक २५/०१/२०२० रोजी महाराष्ट्र झाडे तोडण्याबाबत (विनियमन) अधिनियम, १९६४ अन्वये वृक्षतोडीस परवानगी दिलेली होती. त्या अन्वये अर्जदार यांनी सदरची वृक्षतोड माहे जानेवारी- फेब्रुवारी, २०२० मध्ये केलेली होती.

(२) मौजे धनगरवाडी मा.ग.नं.७९ मधील क्षेत्राचा प्रस्तावित पर्यावरण संवदेनाशील क्षेत्राच्या प्रारूप अधिसूचनेत (Eco Sensitive Area) समावेश आहे.

तथापि, सदर क्षेत्रातील वृक्षतोड ही वृक्ष अधिकारी तथा वनक्षेत्रपाल मलकापूर यांनी महाराष्ट्र झाडे तोडण्याबाबत (विनियमन) अधिनियम, १९६४ चे अधिनियम नियमानुसार दिलेल्या परवानगीने करणेत आलेली आहे. ग्रामपंचायत कासार्डी या हद्दीतील जमिनीचा या नमूद वृक्षतोडीशी संबंध नसून मौजे धनगरवाडी मा.ग.नं.७९ मधील जमिनीच्या अभिलेखात नियंत्रण सत्ता प्रकारची नोंद नाही.

मौजे धनगरवाडी मा.ग.नं.७९ चे ७/१२ उताऱ्यावर वृक्ष अधिकारी या नात्याने परवानगी दिलेल्या हिरडा, ऐन, किंजळ, जांभळ, आंबा अशा प्रकारे ७/१२ उताऱ्यावर नोंद आहे.

(३) वृक्ष अधिकारी तथा वनक्षेत्रपाल, मलकापूर यांनी महाराष्ट्र झाडे तोडण्याबाबत (विनियमन) अधिनियम, १९६४ मधील कलम ३ (१ ब) अन्वये रितसर वृक्षतोडीस परवानगी दिलेली आहे.

(४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**वडगांव व शिवथर (ता.खेड, जि.रत्नागिरी) येथे जलसंधारण
विभागाकडून लघुपाटबंधारे बांधण्याबाबत**

(२५) ३२५६ (२९-०५-२०२०). श्री.रामदास कदम : सन्माननीय मृद व जलसंधारण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) वडगांव व शिवथर (ता.खेड, जि.रत्नागिरी) येथे जलसंधारण विभागाकडून लघुपाटबंधारे बांधण्यासाठी सर्व्हे झाला असून सदर बंधारा बांधण्याबाबत ग्रामस्थांकडून मागणी होत आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने सदर ठिकाणी बंधारा बांधण्याबाबत प्रशासकीय मान्यता देऊन कार्यारंभ आदेश देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.शंकरराव गडाख (१६-०६-२०२०) : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) ल.पा. योजना वडगाव ता.खेड, जि.रत्नागिरी या योजनेच्या ठिकाणी सर्वेक्षण व अन्वेषणाचे काम करणेत आले आहे व त्यानुषंगाने योजनेचा पाणी उपलब्धता प्रमाणपत्र मिळणेबाबतचा प्रस्ताव दिनांक १५/०२/२०२० रोजी सादर करण्यात आलेला आहे. सदर योजनेस पाणी उपलब्धता प्रमाणपत्र प्राप्त झाल्यानंतर योजनेचे सविस्तर अंदाजपत्रक तयार करून प्रशासकीय मान्यतेसाठी सादर करण्यात येईल.

ल.पा.योजना शिवथर(कोडबा) ता.खेड, जि.रत्नागिरी या योजनेच्या ठिकाणी सर्वेक्षण व अन्वेषणाचे काम करण्यात आले आहे व त्यानुषंगाने सदर योजनेस दिनांक १६/१०/२०१८ रोजी ३७३२.०० स.घ.मी. इतक्या पाणी वापरास पाणी उपलब्धता प्रमाणपत्र प्राप्त झालेले आहे. तदनंतर सदर योजनेचे रुपये ५२८७.४७ लक्ष रकमेचे अंदाजपत्रक मुख्य अभियंता, लघु सिंचन (जलसंधारण) पुणे यांच्या दिनांक ०३/११/२०१८ च्या पत्रान्वये व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र जलसंधारण महामंडळ, औरंगाबाद यांना मंजूरीसाठी सादर करण्यात आले होते. महाराष्ट्र जलसंधारण महामंडळाच्या दिनांक ०२/०३/२०१९ रोजी संपन्न झालेल्या संचालक मंडळाच्या ५६ व्या बैठकीमध्ये "कोकण प्रदेशातील प्रशासकीय मान्यतेसाठी प्रस्तावित योजनांचे दायित्व व त्या प्रदेशातील पुर्वीचे शिल्लक दायित्व विचारात घेता सदयःस्थितीत १०१ ते २५० हेक्टर सिंचन क्षमतेच्या ल.पा. योजनांना प्रशासकीय मान्यता देण्यात येवू नये. तथापि, भविष्यात निधी उपलब्धतेच्या अनुषंगाने, विषयांकित योजनेच्या प्रशासकीय मान्यतेच्या प्रस्तावाबाबत फेरविचार करण्यात यावा" असा ठराव पारित करण्यात आला. त्यामुळे सदर अंदाजपत्रकास प्रशासकीय मान्यता प्राप्त झालेली नाही. सदर अंदाजपत्रक व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र जलसंधारण महामंडळ, औरंगाबाद यांच्या दिनांक १२/०३/२०१९ च्या पत्रान्वये परत पाठविण्यात आलेला आहे. सदर अंदाजपत्रकास प्रशासकीय मान्यता प्रदान करून पुढील कार्यवाही करण्यात येईल.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

दापोली, मंडणगड व खेड (जि.रत्नागिरी) येथील
शासकीय विश्रामगृहांची दुरवस्था झाल्याबाबत

(२६) ३२५९ (२९-०५-२०२०). श्री.रामदास कदम : सन्माननीय सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम वगळून) मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) दापोली, मंडणगड व खेड (जि.रत्नागिरी) येथील शासकीय विश्रामगृहाची दुरुस्ती व मजबुतीकरण तसेच पुनर्बांधणी अंदाजपत्रकास मान्यता देऊन त्याकरीता निधी उपलब्ध करणेबाबत लोकप्रतिनिधींनी दिनांक २६ फेब्रुवारी, २०२० रोजी वा त्यासुमारास शासनाकडे पत्रव्यवहार करून मागणी केली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने उपरोक्त विश्रामगृहांच्या इमारतींच्या पुनर्बांधणीकरीता निधी उपलब्ध करून देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबणाची कारणे काय आहेत ?

श्री.अशोकराव चव्हाण (२२-०७-२०२०) : (१) हे खरे आहे.

(२) खेड विश्रामगृहाचे काम अर्थसंकल्पात समाविष्ट असून सद्यःस्थितीत प्रगतीपथावर आहे. दापोली व मंडणगड येथील शासकीय विश्रामगृहांच्या दुरुस्ती व पुनर्बांधणीबाबत निधी, निकष व प्राधान्यक्रमानुसार आवश्यक कार्यवाही करण्यात येत आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

पालघर जिल्हा परिषदेत अनुकंपा भरतीत गैरव्यवहार झाल्याबाबत

(२७) ३३२१ (२९-०५-२०२०). श्री.सुरेश धस : तारांकित प्रश्न क्रमांक ४७४९५ ला दिनांक १७ जून, २०१९ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पालघर जिल्हा परिषदेत सन २०१७ मध्ये कोणतीही सरळ सेवा भरती नसताना वित्त विभाग व सामान्य प्रशासन विभागाच्या सूचना विचारात न घेता अनुकंपा तत्वावरील ४४ पदांची तर १०% ग्रामपंचायत कर्मचारी भरतीमध्ये २३ अतिरिक्त पदांची भरती केल्याने या भरतीमध्ये अनियमितता झाल्याचे सिध्द झाले आहे, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, अनुकंपा भरती करित असताना जिल्हा परिषदेकडून उमेदवारांच्या याद्या ह्या ज्येष्ठतेनुसार अंतिम करण्यात आल्या नव्हत्या, हे ही खरे आहे काय,
- (३) तसेच, विहित नमुन्यात अर्ज सादर न करणाऱ्या उमेदवारांचे अर्ज जिल्हास्तरावर अपात्र असताना अशा उमेदवारांचे प्रस्तावही शासनाकडे पाठविले नाहीत, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, सरळसेवेने भरती करतानाच अनुकंपा तत्वावरील व १०% ग्रामपंचायत कर्मचाऱ्यांमध्ये गट "क" व गट "ड" या पदांवर नियुक्ती करता येत असतानाही व शासनाची मान्यता आवश्यक असतानाही वरिष्ठ अधिकाऱ्यांकडून ६७ अतिरिक्त पदे भरण्याचे प्रधान सचिव, ग्रामविकास विभाग यांच्याकडे झालेल्या बैठकीत उघड होऊनही काहीही कारवाई झाली नाही, हे ही खरे आहे काय,
- (५) असल्यास, सदरची भरती रद्द होऊन जबाबदार अधिकाऱ्यांवर कारवाई होऊन शासनाचे झालेले आर्थिक नुकसान संबंधितांच्या वेतनातून/स्थावर/जंगम मालमत्तेतून वसूल करण्यासाठी शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.हसन मुश्रीफ (०९-०७-२०२०) : (१) होय.

(२) होय.

(३) अशी बाब नाही.

(४) सदरची बाब न्यायप्रविष्ट असून मा.उच्च न्यायालयाच्या आदेशाप्रमाणे व शासनाच्या निर्देशाप्रमाणे पुढील अनुकंपा भरतीपुर्वी ही स्थगिती रद्द करणे आवश्यक आहे. त्याप्रमाणे मा.उच्च न्यायालयास विनंती करण्यात आली आहे.

(५) याबाबत तत्कालीन वरीष्ठ सहायक, तत्कालीन कनिष्ठ प्रशासन अधिकारी यांचे विरुद्ध विभागीय चौकशी प्रस्तावित करण्यात आलेली आहे. तसेच तत्कालीन उप मुख्य कार्यकारी अधिकारी (सामान्य) यांना कारणे दाखवा नोटीस बजावण्यात आलेली आहे.

**राज्यातील आय.टी.आय. मधील गट ब सेवा प्रवेश
प्रक्रियेस स्थगिती देण्याबाबत**

(२८) ३३७२ (०२-०६-२०२०). प्रा.अनिल सोले : सन्माननीय कौशल्य विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील आय.टी.आय. मधील निर्देशक, गटनिर्देशक संवर्गावर अन्याय करणारा गट ब सेवाप्रवेश नियम सुधारीत करून अधिसूचित होईपर्यंत या पदाच्या पदोन्नती प्रक्रियेस स्थगिती देण्याबाबत आय.टी.आय. निर्देशक संघटनेनी मुख्य सचिव यांना दिनांक २४ डिसेंबर, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास लेखी निवेदन दिले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदर निर्देशक व गटनिर्देशक संवर्गातील अन्यायकारक गट ब सेवा प्रवेश प्रक्रियेस स्थगिती देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.नवाब मलिक (०१-०७-२०२०) : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) महाराष्ट्र शिक्षण सेवा गट-ब (तां) या संवर्गातील सेवा प्रवेश नियम मंजूर करण्याबाबतच्या प्रस्तावातील त्रुटींची पूर्तता त्यासाठी गठीत केलेल्या समितीमार्फत करण्याची कार्यवाही संचालनालय स्तरावर सुरु आहे.

सुधारित प्रस्ताव प्राप्त होताच पुढील कार्यवाही करण्यात येईल.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**चंद्रपूर जिल्हा परिषदेतर्गत ग्रामपंचायत स्तरावरील
शौचालयाचे बांधकाम प्रलंबित असल्याबाबत**

(२९) ३३९० (२८-०५-२०२०). प्रा.अनिल सोले, श्री.रामदास आंबटकर, डॉ.परिणय फुके : सन्माननीय पाणीपुरवठा व स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) चंद्रपूर जिल्हा परिषदेतर्गत ग्रामपंचायत स्तरावरील एनओएलबी ९६५७ शौचालय मंजूर करण्यात आले असून मागील ८ महिन्यापासून रेती उपलब्ध नसल्यामुळे शौचालयाचे बांधकाम दिनांक २० मार्च, २०२० पर्यंत पूर्ण करावयाचे असताना मार्च महिना संपण्याची वेळ येवूनही शौचालयाचे बांधकाम प्रलंबित असल्याचे दिनांक १२ मार्च, २०२० रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून शौचालयाचे प्रलंबित असलेले बांधकाम पूर्ण करण्यासाठी कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,
- (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गुलाबराव पाटील (१५-०६-२०२०) : (१) अंशतः खरे आहे.

चंद्रपूर जिल्ह्यात पर्यावरण विभागाची परवानगी नसल्यामुळे वाळूघाट लिलाव न झाल्यामुळे वैयक्तिक शौचालय बांधकामाकरीता वाळू उपलब्ध झालेली नाही, ही बाब खरी आहे.

चंद्रपूर जिल्ह्याचे पायाभूत सर्वेक्षणाच्या बाहेरील कुटुंबांचे (एनओएलबी) वैयक्तिक शौचालय बांधकामाचे उद्दिष्ट २९३४५ होते. त्यापैकी दिनांक २० मार्च, २०२० पर्यंत १९१०१ वैयक्तिक शौचालय बांधकाम पूर्ण करण्यात आले. त्यानंतर जिल्ह्यात लॉकडाऊन परिस्थितीत देखील १८३१ वैयक्तिक शौचालय बांधकामे पूर्ण करण्यात आली असून उर्वरित ८४१३ बांधकामे स्थानिक स्तरावर उपलब्ध संसाधनानुसार पूर्ण करण्याची कार्यवाही सुरु आहे.

(२) राज्य स्तरावरून दिनांक ४ फेब्रुवारी, २०२० च्या अर्धशासकीय पत्रान्वये मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, चंद्रपूर यांना प्रलंबित वैयक्तिक शौचालय बांधकाम उद्दिष्ट पूर्ण करण्याबाबत निर्देश देण्यात आलेले होते. तसेच राज्यस्तरावरून वारंवार पत्राव्दारे व व्हिडीओ कॉन्फरन्सव्दारे प्रलंबित वैयक्तिक शौचालय बांधकाम पूर्ण करण्याबाबत निर्देश देण्यात आलेले आहेत. वाळूची उपलब्धता नसलेल्या ठिकाणी सदरची कामे वेळेत पूर्ण होण्यासाठी जिल्हाधिकारी व तहसिलदार यांच्याशी संपर्क साधून वाळू उपलब्ध करून घेणेबाबत सर्व जिल्हापरिषदांना सूचना देण्यात आल्या आहेत.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

शासकीय निवासी कर्मचारी यांना सातवा वेतन आयोग लागू करण्याबाबत

(३०) ३४०९ (०२-०६-२०२०). श्री.किशोर दराडे, श्री.बाळाराम पाटील : तारांकित प्रश्न क्रमांक ५३८ ला दिनांक १६ मार्च, २०२० रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात : सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) समाजकल्याण विभागांतर्गत सुरु असलेल्या शासकीय निवासी शाळेतील सहाय्यक, शिक्षक, प्रयोगशाळा सहाय्यक, ग्रंथपाल यांना सातवा वेतन आयोग लागू झालेला नाही, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, समाजकल्याण विभागांतर्गत सुरु असलेल्या आश्रमशाळांना देखील सातवा वेतन आयोग लागू झालेला आहे परंतु शासकीय निवासी शाळेतील कर्मचारी यांना लागू नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून शासकीय निवासी शाळेतील कर्मचारी यांना सातवा वेतन आयोग लागू करण्यासंदर्भात कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.धनंजय मुंडे (२९-०७-२०२०) : (१) होय.

(२) होय.

(३) याबाबत नियमानुसार योग्य ती कार्यवाही करण्यात येत आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**वाशिम जिल्ह्यातील अतिवृष्टी गारपीटग्रस्त शेतकऱ्यांना
मदत मिळण्याबाबत**

(३१) ३४४५ (२८-०५-२०२०). श्री.विनायकराव मेटे : सन्माननीय मदत व पुनर्वसन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) अतिवृष्टी गारपीटग्रस्त शेतकऱ्यांना हेक्टरी कमीत कमी रूपये ८०००/- व जास्तीत जास्त रूपये १६०००/- मदत ऑक्टोबर, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान जाहीर केली होती, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, वाशिम जिल्ह्यातील दुबळवेल व ८ गावातील शेतकऱ्यांना ही मदत मिळाली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, शासनाने जिल्हाधिकारी, वाशिम यांच्या मागणीप्रमाणे वाशिम जिल्ह्याकरीता रूपये १३ कोटी न देण्याची कारणे काय आहेत,

(४) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय व त्यानुसार वंचित शेतकऱ्यांना उर्वरित रक्कम अदा करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विजय वडेहीवार (०३-०७-२०२०) : (१) हे खरे आहे.

(२), (३) व (४) अंशतः खरे आहे.

वाशिम जिल्ह्याकरीता आतापर्यंत रूपये १९७,६५,९५,०००/- लक्ष एवढ्या अनुदानाचे वाटप करण्यात आले आहे. अतिरिक्त अनुदानाच्या मागणीचे प्रस्ताव सर्व विभागीय आयुक्तांकडून मागविण्यात आले आहेत.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

वैद्यकीय प्रतिनिधी व औषध विक्री संवर्धन कर्मचाऱ्यांच्या मागण्याबाबत

(३२) ३४८१ (०२-०६-२०२०). डॉ.सुधीर तांबे, श्री.विक्रम काळे, श्री.बाळाराम पाटील : तारांकित प्रश्न क्रमांक ९९१ ला दिनांक २ मार्च, २०२० रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय कामगार मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात ४५००० वैद्यकीय प्रतिनिधी व औषध विक्री संवर्धन कर्मचारी कार्यरत असून किमान वेतन अधिनियम १९४८ अंतर्गत काम करणाऱ्या विक्री संवर्धन कर्मचाऱ्यांसाठी किमान वेतन निश्चित करण्याबाबत तसेच त्यांच्या कामाच्या वेळा महानगरपालिका क्षेत्रामध्ये सकाळी १० ते २, दुपारी ४ ते ६ अशा असून इतर क्षेत्रांमध्ये सकाळी १० ते ६ अशा आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या अधिनियमाची अंमलबजावणी होण्यासाठी औषध विक्री संघटनांनी अनेक वेळा निवेदन देऊन मागणी केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, या संदर्भात अधिसूचना क्रमांक एसपीई-२०१०/प्र.क्र.१४३/काम-३, दिनांक १५/०१/२०१४ रोजी काढण्यात आलेल्या अधिसूचनेत बदल करून महानगरपालिका व इतर क्षेत्रात ही वेळी सकाळी १० ते सायंकाळी ६ वाजेपर्यंत करावी, अशी मागणी औषध विक्री संवर्धन व वैद्यकीय प्रतिनिधी संघटनेने अनेकवेळा केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून औषध विक्री कर्मचारी यांच्यासाठी किमान वेतन निश्चित करण्याचे धोरण राबविण्याबाबत तसेच वैद्यकीय प्रतिनिधी यांच्या कामांच्या वेळेत बदल करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.दिलीप वळसे-पाटील (२८-०७-२०२०) : (१) होय, हे खरे आहे. विक्री संवर्धन कर्मचाऱ्यांची कामाची वेळ इतर क्षेत्रांमध्ये सकाळी १० ते सायंकाळी ०६.३० वाजेपर्यंत (अर्धा तास विश्रांतीसह) निश्चित केली आहे.

(२), (३) व (४) या संदर्भात निवेदने प्राप्त झाली असून त्यानुषंगाने दखल घेऊन संबंधितांच्या बैठका घेण्यात आल्या आहेत.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मु.पो. सातपाटी (जि.पालघर) गावातील धूप प्रतिबंधक
बंधाऱ्याची दुरुस्ती करण्याबाबत**

(३३) ३५२८ (२९-०५-२०२०). श्री.रमेशदादा पाटील : सन्माननीय सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम) मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मु.पो. सातपाटी (जि.पालघर) गावातील धूप प्रतिबंधक बंधाऱ्याची पडझड झाल्याबाबत तेथील मच्छीमार बांधवांनी गत ६ ते ७ वर्षांपासून शासनाच्या मत्स्यव्यवसाय विभाग व जिल्हाधिकारी, पालघर यांना अनेक वेळा तक्रारी तसेच लेखी निवेदने देऊनही दखल घेण्यात आली नसल्याचे माहे मार्च, २०२० च्या प्रथम सप्ताहात निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व सदर धूप प्रतिबंधक बंधारा बांधणीबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.एकनाथ शिंदे (१२-०६-२०२०) : (१) हे खरे आहे नाही.

(२) सातपाटी, ता.जि.पालघर येथील गावाचे समुद्राच्या लाटांपासून संरक्षण व जमिनीची धूप होऊ नये याकरीता एकूण १२२० मीटर लांबीच्या धूपप्रतिबंधक बंधाऱ्याचे कामांपैकी ६०० मीटर बंधाऱ्याचे काम पूर्ण झाले असून ३९५ मीटर बंधाऱ्याचे काम प्रगतीपथावर आहे. उर्वरित २२५ मीटर बंधाऱ्याचे काम सन २०२०-२०२१ चे अर्थसंकल्पात मंजूर करण्यात आले आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यातील आदिवासी व ओबीसी विद्यार्थ्यांच्या
शिष्यवृत्तीतील गैरव्यवहाराबाबत**

(३४) ३५५२ (२८-०५-२०२०). श्री.सुजितसिंह ठाकूर : सन्माननीय आदिवासी विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील आदिवासी व ओबीसी विद्यार्थ्यांच्या शिष्यवृत्तीच्या वाटपामध्ये २०१० ते २०१६ या दरम्यान २१०० कोटी रुपयांचा गैरव्यवहार झाल्याचे सिध्द झाले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या गैरव्यवहाराच्या चौकशीसाठी नेमलेल्या तीन आयपीएस अधिकाऱ्यांच्या समितीने सदर निष्कर्ष काढला असून आदिवासी विभागातील १५% व ओबीसी समाजकल्याण विभागातील १३% संस्था या गैरव्यवहारामध्ये सामील आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने संबंधितांवर कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. के.सी.पाडवी (३०-०६-२०२०) : (१) व (२) विशेष चौकशी पथकाने स्थानिक निधी लेखा परीक्षकांमार्फत केलेल्या चौकशीत राज्यातील सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग तसेच आदिवासी विकास विभागांतर्गत भारत सरकार मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती वाटपात सन २०१० ते २०१६ या कालावधीत आदिवासी विकास विभागांतर्गत १५.११ टक्के व सामाजिक न्याय व विशेष

सहाय्य विभागांतर्गत १३.४३ टक्के संस्थेचे लेखापरीक्षण केले असून त्यामध्ये एकूण रुपये २१७४.३७ कोटी रक्कमेचा गैरव्यवहार झाल्याचा निष्कर्ष अहवालात नमूद केला आहे. मात्र, सदर बाब अद्यापपावेतो सिध्द झालेली नाही.

(३) आदिवासी विकास विभागांतर्गत २९ प्रकल्प कार्यालये ही ४ अपर आयुक्त आदिवासी विकास कार्यालयाच्या अधिपत्याखाली कार्यरत आहेत. विशेष चौकशी पथकाच्या अहवालाच्या अनुषंगाने आदिवासी विकास विभागाच्या दिनांक २२/०९/२०१७ रोजीच्या शासन निर्णयानुसार सविस्तर पडताळणी करून वस्तुस्थिती खालीलप्रमाणे आहे.

अ) विशेष चौकशी पथकाने अंतिम अहवालात दर्शविलेली रक्कम रुपये १८८.४५ कोटी

ब) विशेष चौकशी पथकाच्या प्रकल्पनिहाय अहवालातील वसुलपात्र रक्कम रुपये १७०.०६ कोटी

क) एकूण कार्यवाही केलेली रक्कम रुपये १४९.३५ कोटी

ड) शिल्लक राहिलेली वसुलपात्र रक्कम रुपये २०.७० कोटी

वसुलीची रक्कम रुपये २०.७० कोटी शासनास जमा केलेली नाही अशा १३ संस्था/महाविद्यालयांवर गुन्हे दाखल केले असून ६ संस्थांची प्रकरणे न्यायप्रविष्ट आहेत.

सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागांतर्गत गुन्हे दाखल करण्याबाबत शिफारस केलेल्या ६८ संस्थांपैकी ४ संस्था विरोधात गुन्हे दाखल करण्यात आले आहे. उर्वरित ५३ प्रकरणे न्यायप्रविष्ट असून ११ प्रकरणात गुन्हे दाखल करण्याची आवश्यकता दिसून आली नाही.

सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागांतर्गत दर्शविलेल्या रुपये १८७५.७८ कोटी रकमेपैकी रुपये १७०५.३९ कोटी इतकी रक्कम आक्षेपित नसल्याचे आढळून आले आहे. उर्वरित रुपये १७०.४० कोटी इतकी रक्कम आक्षेपित/वसूलपात्र असून लेखापरीक्षणातील आकडेवारीच्या अनुषंगाने पडताळणी अनुपालन अहवाल गृह विभागास पाठविण्याची कार्यवाही सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागामार्फत सुरु आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**अप्पर पुस प्रकल्प (ता.पुसद, जि.यवतमाळ) पाटबंधारे
विभागातील रिक्त पदे भरण्याबाबत**

(३५) ३६०८ (२९-०५-२०२०). डॉ.वजाहत मिर्झा : सन्माननीय जलसंपदा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) अप्पर पुस प्रकल्प (ता.पुसद, जि.यवतमाळ) या पाटबंधारे उपविभाग क्रमांक तीन अंतर्गत येणाऱ्या विभागातील उपअभियंता, सहाय्यक शाखा अभियंता यासह ९४ कर्मचाऱ्यांची पदे रिक्त असल्याची बाब माहे एप्रिल, २०२० मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने रिक्त पदे भरण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.जयंत पाटील (२०-०७-२०२०) : (१), (२) व (३) उक्त पाटबंधारे उपविभागातील विविध संवर्गातील काही जागा रिक्त आहेत.

मात्र, उपविभागातील रिक्त पदे पदोन्नती, सरळसेवा व बदलीने भरण्याबाबत कार्यवाही सुरु आहे.

**नागपूर, भंडारा व गोंदिया जिल्ह्यातील शिक्षकांना
सातवा वेतन आयोग लागू करण्याबाबत**

(३६) ३६३७ (०२-०६-२०२०). प्रा.अनिल सोले : सन्माननीय इतर मागास बहुजन कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील विमुक्त जाती, भटक्या जमाती (व्हीजेएनटी) च्या आश्रमशाळेतील कार्यरत शिक्षकांना दिनांक ३० नोव्हेंबर, २०१९ रोजीपासून सातवा वेतन आयोग लागू करण्यासंदर्भात संचालनालयाने परिपत्रक काढले असल्याचे माहे मे, २०२० मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, नागपूर विभागात समाजकल्याण विभागाच्या प्रादेशिक उपायुक्तांनी वेगवेगळे नियम लावून वर्धा, चंद्रपूर आणि गडचिरोली जिल्ह्यातील आश्रमशाळेतील शिक्षकांना वेतन आयोग लागू केला असून नागपूर, भंडारा व गोंदिया जिल्ह्यातील शिक्षकांना मात्र प्रलंबित ठेवले, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, नागपुरातील शिक्षकांचे कोणतेही आर्थिक लाभाचे प्रस्ताव तात्काळ मंजूर करण्यात येत नाही, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून संबंधित दोषींवर कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विजय वडेटीवार (०९-०७-२०२०) : (१) होय.

(२), (३), (४) आणि (५) नागपूर जिल्ह्यात एकूण १६ प्राथमिक / माध्यमिक आश्रमशाळा कार्यरत असून त्यापैकी १२ आश्रमशाळांतील शिक्षक शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांची ७ व्या वेतन आयोगानुसार वेतननिश्चिती झालेली असून माहे एप्रिल २०२० पर्यंतचे देयके तयार करण्यात आलेले आहे. उर्वरित ४ आश्रमशाळांमधील शिक्षक/शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांचे वेतननिश्चितीचे प्रस्ताव त्रुटीपूर्वतेसाठी परत करण्यात आले आहे. प्रस्ताव प्राप्त होताच वेतननिश्चितीची कार्यवाही करण्यात येईल.

भंडारा जिल्ह्यात ४ प्राथमिक आश्रमशाळा असून त्यापैकी १ आश्रमशाळेतील कर्मचाऱ्यांची ७ व्या वेतन आयोगानुसार वेतननिश्चिती करून वेतन अदा करण्यात आले असून उर्वरित ३ आश्रमशाळांच्या कर्मचाऱ्यांचे प्रस्ताव संबंधित संस्थांकडून जिल्हा कार्यालयास प्राप्त झालेले नाहीत. सदर प्रस्ताव प्राप्त झाल्यावर तात्काळ कार्यवाही करण्यात येईल.

गोंदिया जिल्ह्यामध्ये ९ प्राथमिक / माध्यमिक आश्रमशाळा असून त्यातील सर्व शिक्षक/शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांची ७ व्या वेतन आयोगानुसार वेतननिश्चिती करण्यात आली असून देयके कोषागारात सादर करण्यात आलेले आहे.

नागपूर कोषागार कार्यालयांतर्गत येत असलेल्या वरिष्ठ कोषागार अधिकारी कार्यालयातील रिक्त पदे भरण्याबाबत

(३७) ३६५० (२९-०५-२०२०). प्रा.अनिल सोले : सन्माननीय उप मुख्यमंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) नागपूर कोषागार कार्यालयांतर्गत येत असलेल्या वरिष्ठ कोषागार अधिकारी कार्यालयातून दरमहा ६० हजार पेन्शनधारकांची पेन्शन व राज्य आणि जिल्हा परिषदेच्या ३० हजार कर्मचाऱ्यांचे वेतन देण्यात येते परंतु कोषागारामधील १७४ पैकी ४० पदे रिक्त असल्याने अधिकारी व कर्मचाऱ्यांवर कामाचा ताण पडत असल्याचे माहे मार्च, २०२० मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, वरिष्ठ कोषागार अधिकारी १, वरिष्ठ लेखापाल १, कनिष्ठ लेखापाल ६, कनिष्ठ लिपिक २३, दफ्तरी ७, शिपाई २ अशी रिक्त पदे भरण्याचे अधिकार लेखा व कोषागाराच्या संचालकांना असून ही पदे भरण्याकरीता दरमहा मागणीपत्र सादर केले जाते, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने नागपूर कोषागार कार्यालयांतर्गत असलेल्या वरिष्ठ कोषागार अधिकारी कार्यालयातील रिक्त पदे भरण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.अजित पवार (१३-०७-२०२०) : (१) अंशतः खरे आहे.

(२) अंशतः खरे आहे.

(३) भरती प्रक्रियेतर्गत १३ लेखा लिपिक व कनिष्ठ लेखापाल अशी पदे दिनांक १९/०७/२०१९ ते आजमितीस भरण्यात आली आहेत.

(४) वित्त विभाग, शासन निर्णय क्र. अर्थसं २०२०/प्र.क्र.६५/अर्थ-३, दिनांक ०४/०५/२०२० अन्वये भरती प्रक्रियेवर बंधने आहेत. सदर बाबतीत शासनाच्या धोरणानुसार कार्यवाही करण्यात येईल.

इयत्ता पहिली प्रवेशासाठी वयोमर्यादा सहा वर्षे असणेबाबत

(३८) ३६७३ (०२-०६-२०२०). श्री.प्रशांत परिचारक : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) महाराष्ट्र राज्य शालेय शिक्षण विभागामध्ये सहा वर्षे पूर्ण झालेल्या मुलाला इयत्ता पहिलीमध्ये प्रवेश दिला जातो तर सी.बी.एस.सी. माध्यमामध्ये ही वयोमर्यादा साडे पाच वर्षे आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उक्त सहा महिन्यांच्या फरकामुळे मुलांच्या शिक्षण प्रवेशावर तसेच त्यांच्या संपूर्ण जीवनशैलीवर त्याचा परिणाम होणार असल्याने राज्य शासनाने या नियमात बदल करण्याची मागणी सर्व पालक, सामाजिक संस्था, शिक्षण संस्था व लोकप्रतिनिधी यांच्याकडून होत आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदरहू नियमात बदल करण्याकरीता कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

प्रा. वर्षा गायकवाड (०१-०७-२०२०) : (१) व (२) हे खरे नाही.

(३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

विमुक्त जाती, भटक्या जमाती कनिष्ठ महाविद्यालयामधील शिक्षकांना सातवा वेतन आयोग लागू करण्याबाबत

(३९) ३६८७ (०२-०६-२०२०). श्री.श्रीकांत देशपांडे : तारांकित प्रश्न क्रमांक ११७४ ला दिनांक २४ फेब्रुवारी, २०२० रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय इतर मागास बहुजन कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यातील बहुजन विकास विभागामार्फत सुरु असलेल्या सर्व आश्रमशाळांमधील शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांना सातवा वेतन आयोग लागू होवुन वर्ष पूर्ण झाले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, राज्यातील एकूण १४८ कनिष्ठ महाविद्यालयातील शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांना सातवा वेतन आयोग लागू करण्यात आलेला नाही, हे ही खरे आहे काय,

- (३) असल्यास, कनिष्ठ महाविद्यालयातील शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांना सातवा वेतन आयोग लागू करण्याबाबत शासनाच्या विचाराधीन असलेल्या प्रस्तावावर शासनाचा विचार पूर्ण झाला आहे काय,
- (४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून १४८ कनिष्ठ महाविद्यालयामधील शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांना सातवा वेतन आयोग लागू करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विजय वडेईवार (०९-०७-२०२०) : (१) होय.

(२), (३), (४) आणि (५) नागपूर जिल्ह्यात एकूण १६ प्राथमिक / माध्यमिक आश्रमशाळा कार्यरत असून त्यापैकी १२ आश्रमशाळांतील शिक्षक शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांची ७ व्या वेतन आयोगानुसार वेतननिश्चिती झालेली असून माहे एप्रिल २०२० पर्यंतचे देयके तयार करण्यात आलेले आहे. उर्वरित ४ आश्रमशाळांमधील शिक्षक/शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांचे वेतननिश्चितीचे प्रस्ताव त्रुटीपूर्वतेसाठी परत करण्यात आले आहे. प्रस्ताव प्राप्त होताच वेतननिश्चितीची कार्यवाही करण्यात येईल.

भंडारा जिल्ह्यात ४ प्राथमिक आश्रमशाळा असून त्यापैकी १ आश्रमशाळेतील कर्मचाऱ्यांची ७ व्या वेतन आयोगानुसार वेतननिश्चिती करून वेतन अदा करण्यात आले असून उर्वरित ३ आश्रमशाळांच्या कर्मचाऱ्यांचे प्रस्ताव संबंधित संसंस्थांकडून जिल्हा कार्यालयास प्राप्त झालेले नाहीत. सदर प्रस्ताव प्राप्त झाल्यावर तात्काळ कार्यवाही करण्यात येईल.

गोंदिया जिल्ह्यामध्ये ९ प्राथमिक / माध्यमिक आश्रमशाळा असून त्यातील सर्व शिक्षक/शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांची ७ व्या वेतन आयोगानुसार वेतननिश्चिती करण्यात आली असून देयके कोषागारात सादर करण्यात आलेले आहे.

**कडलास नाका ते जय भवानी चौक (ता.सांगोला, जि.सोलापूर) येथील
रस्त्यावर किमान बारा गतीरोधक असल्याबाबत**

(४०) ४६८१२ (१२-०७-२०१९). श्री.शरद रणपिसे : सन्माननीय सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम वगळून) मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) कडलास नाका ते जय भवानी चौक (ता.सांगोला, जि.सोलापूर) या रस्त्यावर अपघाताचे प्रमाण कमी होण्याकरीता सुमारे ७०० मीटर लांबीच्या रस्त्यावर महानगरपालिकेने किमान बारा गतीरोधक बसविल्यामुळे प्रवासी वर्ग प्रामुख्याने दुचाकीस्वाराचे शारिरीक व आर्थिक नुकसान होवून गैरसोय होत असल्याचे दिनांक १९ एप्रिल, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, पुणे-पंढरपूर महामार्गावर इसबावी ते कॉलेज चौक या परिसरातही पाच ते सहा गतीरोधक बसविण्यात आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुसार कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.अशोकराव चव्हाण (१७-०३-२०२०) : (१), (२) व (३) सांगोले नगरपरिषदेकडील कडलास नाका ते जयभवानी चौक हा रस्ता सांगोले शहरातील नगरपरिषद हद्दीतील आहे.

कडलास नाक्यापासून जयभवानी चौकापर्यंत जास्त वर्दळीचा रस्ता असल्याने तसेच सदरच्या रस्त्यालगत मंदिरे असून काही भाग भाजीमंडईचा येत असल्याने लहान मोठे अपघात टाळण्यासाठी, तसेच सदर रस्त्यावर चार ते पाच चौक किंवा टी इंटरसेक्शन येत असल्याने या रस्त्यावरील वाहतुकीची कोंडी व अपघात टाळण्यासाठी एकूण १२ गतिरोधक बसविण्यात आले आहेत.

सदरचे गतिरोधक हे नगरसेवकांच्या मागणीनुसार व नागरी हिताच्या दृष्टीने करण्यात आलेले आहेत.

इसबावी ते कॉलेज चौक हा भाग पुणे-पंढरपूर राष्ट्रीय महामार्ग क्रमांक ९६५ चा भाग असून सदर भाग पंढरपूर शहरातून जात असल्याने महामार्गाच्या या भागात मोठ्या प्रमाणात वाहतूक असते.

यास्तव या ठिकाणी झालेल्या अपघातांचे प्रमाण विचारात घेऊन अपघात टाळण्याकरीता मा.स्थानिक लोकप्रतिनिधी, विधानसभा सदस्य यांनी गतिरोधक बसविण्याची मागणी केली. तसेच पोलीस उपनिरीक्षक, पंढरपूर

यांनी कार्यकारी अभियंता, राष्ट्रीय महामार्ग सोलापूर यांना दिनांक १६/१/२०१९ तसेच दिनांक ५/४/२०१९ रोजीच्या पत्रान्वये उक्त मार्गावर गतिरोधक बसविण्याची मागणी केली आहे. त्यानुसार उपरोक्त जागेवर ५ ते ६ गतिरोधक बसविण्यात आले आहेत.

सदर गतिरोधकामुळे गैरसोय होत असल्याबाबत नगरपरिषदेकडे कोणतीही तक्रार प्राप्त झाल्याचे आढळून आले नाही, असे नगरपरिषदेने कळविले आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**छत्रपती शिवाजी महाराज आंतरराष्ट्रीय विमानतळ परिसरातील
झोपडपट्ट्यांमधील कुटुंबियांच्या पुनर्वसनाबाबत**

(४१) ४६९८४ (१२-०७-२०१९). श्री.विलास पोतनीस : सन्माननीय गृहनिर्माण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) छत्रपती शिवाजी महाराज आंतरराष्ट्रीय विमानतळ परिसरातील विलेपार्ले, सांताक्रूझ व कुर्ला येथील झोपडपट्ट्यांमधील सुमारे ८० हजार कुटुंबियांसाठी पर्यायी घरे बांधण्याची जबाबदारी एचडीआयएल या कंपनीला सन २००७ मध्ये देण्यात आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदरहू प्रकल्पाची सद्यःस्थिती काय आहे आणि पर्यायी घरे बांधून पूर्ण होण्यासाठी अजून किती कालावधी अपेक्षित आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.जितेंद्र आव्हाड (१३-०३-२०२०) : (१) छत्रपती शिवाजी महाराज आंतरराष्ट्रीय विमानतळ परिसरातील झोपडपट्टीवासियांना पर्यायी घरे देण्याबाबत मुंबई आंतरराष्ट्रीय विमानतळ प्राधिकरण लिमिटेड (MIAL) व मेसर्स हाऊसिंग डेव्हलपमेंट अँड इन्फ्रास्ट्रक्चर लिमिटेड (HDIL) यांच्यात दिनांक १५/१०/२००७ रोजी करार झाला.

(२) मे.मुंबई आंतरराष्ट्रीय विमानतळ प्रा.लि. (MIAL) व मे.हौसिंग डेव्हलपमेंट इन्फ्रास्ट्रक्चर लि. (HDIL) यांच्या मधील करार २०१३ ला संपुष्टात आला आहे. तथापि, एच.डी.आय.एल. यांनी २७२१५ पुनर्वसन सदनिका (पीएपी) बांधकामासाठी मंजुरी घेतली होती. ८४८० सदनिकांना भोगवटा प्रमाणपत्र वितरीत करण्यात आले होते. यापैकी ४१०१ पुनर्वसन सदनिका विमानतळ परिसरातील झोपडीधारकांना पर्यायी घरे देण्यासाठी उपलब्ध आहेत.

शासनाने दिनांक २७/०२/२०१९ रोजी दिलेल्या मान्यतेनुसार झोपडपट्टी पुनर्वसन प्राधिकरण, मुंबई आणि MIAL यांच्यामध्ये दिनांक ०२/०३/२०१९ रोजी कुर्ला प्रिमिअर कंपाऊंड मधील मे.MIAL यांनी पुनर्वसन घटकासाठी बांधलेल्या सदनिका हस्तांतरित करण्याबाबत समझोता करारनामा-१(MOU-१) करण्यात आला आहे. उर्वरित झोपडपट्टीधारकांचे पुनर्वसन करण्याबाबत समझोता करारनामा-२(MOU-२) प्रलंबित आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

सन १९९३ मधील बॉम्बस्फोटातील जखमींना मदत मिळण्याबाबत

(४२) ४७२०७ (१०-०७-२०१९). श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.अमरनाथ राजूरकर, डॉ.सुधीर तांबे, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.हरिसिंग राठोड, श्री.मोहनराव कदम, श्री.आनंदराव पाटील : सन्माननीय मदत व पुनर्वसन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) दिनांक १२ मार्च, १९९३ रोजी मुंबईत झालेल्या बॉम्बस्फोटातील जखमी मदतीपासून वंचित असल्याची बाब माहे मार्च, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीनुसार बॉम्बस्फोटातील किती जखमींना मदत देण्यात आली आहे तसेच मदत मिळालेली नसलेल्यांना मदत देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विजय वडेटीवार (१४-०३-२०२०) : (१) खरे नाही.

(२) दिनांक १२ मार्च, १९९३ रोजी झालेल्या बॉम्बस्फोटातील ४७५ जखमी व्यक्तींना जिल्हाधिकारी, मुंबई शहर यांच्यामार्फत मदत वाटप करण्यात आली आहे. तसेच मदत न मिळाल्याबाबत कोणाचाही अर्ज जिल्हाधिकारी यांना प्राप्त झालेला नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

हिंगोली शासकीय विश्रामगृहाच्या इमारतीची दुरवस्था झाल्याबाबत

(४३) ४७२९८ (०५-०७-२०१९). श्री.विप्लव बाजोरिया : सन्माननीय सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम वगळून) मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) जिल्हास्तरीय शहर असलेल्या हिंगोलीमध्ये लाखो रुपये खर्च करून उभारण्यात आलेल्या शासकीय विश्रामगृहाच्या इमारतीची दुरुस्तीअभावी दुरवस्था झाल्याचे माहे मार्च, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सार्वजनिक बांधकाम विभागाकडून या इमारतीची देखभाल दुरुस्ती झाली नसल्याने सुस्थितीत असलेल्या इमारतीत अनेक गैरप्रकार घडत असून याठिकाणी मद्याच्या बाटल्या आढळून आल्या आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने इमारतीची दुरुस्ती करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.अशोकराव चव्हाण (२२-०७-२०२०) : (१) हे अंशतः खरे आहे.

(२) हे खरे नाही.

(३) प्रस्तुत विश्रामगृहाच्या नुतनीकरणाच्या कामास रुपये १.४१ कोटी इतक्या रकमेस दिनांक २७/०२/२०२० रोजी प्रशासकीय मान्यता देण्यात आली असून सदरचे काम सन २०२०-२०२१ च्या अर्थसंकल्पात समाविष्ट करण्यात आले आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मुंबईतील महिला अत्याचार प्रतिबंधक शाखेच्या
इमारतीची दुरवस्था झाल्याबाबत**

(४४) ४७९४० (१२-०७-२०१९). श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर, श्री.प्रविण दरेकर, श्रीमती स्मिता वाघ : सन्माननीय मुख्यमंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुंबई पोलीस महिला अत्याचार प्रतिबंधक शाखेचे काम परळ येथील एका जुन्या इमारतीत सुरु असून सध्या ह्या इमारतीची दुरवस्था झाली असल्याचे निदर्शनास आले आहे तसेच सदर शाखेत पुरसे मनुष्यबळही उपलब्ध नाही, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून मुंबई पोलीस महिला अत्याचार प्रतिबंधक इमारतीचे व मनुष्यबळ उपलब्ध करून देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.उध्दव ठाकरे (०३-०३-२०२०) : (१) व (२) मुंबई पोलीस महिला अत्याचार प्रतिबंधक शाखेचे काम परळ येथील युरोपियन बंगला येथे सुरु असून इमारतीच्या दुरुस्तीसाठी रुपये १७,७२,७४३/- इतकी रक्कम मंजूर करण्यात आली असून दुरुस्तीचे काम सुरु आहे.

सदर शाखेत एकूण ७७ पदे मंजूर असून ५६ पदे कार्यरत आहेत तर २० पदे अतिरिक्त आहेत.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

कोकणात खारभूमी विकास योजना असफल झाल्याबाबत

(४५) ४८६८७ (१६-११-२०१९). श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर, श्री.प्रविण दरेकर, श्रीमती स्मिता वाघ : सन्माननीय खार जमिनी विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) कोकण किनारपट्टी भागात खारभूमी विकासासाठी राबविण्यात आलेल्या योजनेत लोकसहभागाची अट काढल्याने कोकणातील १३९ योजना असफल झाल्याचे माहे एप्रिल, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त योजना व्यवस्थित राबविली न गेल्याने यासाठी सुरु केलेले स्वतंत्र विभाग देखील बंद होण्याच्या मार्गावर आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदर योजनेसाठी आर्थिक तरतूद करण्यात आली होती काय, त्याचे स्वरूप काय आहे तसेच ही योजना यशस्वी करण्यासाठी शासनाने कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विजय वडेटीवार (१८-०३-२०२०) : (१) नाही.

महाराष्ट्र शासनाने खारभूमी विकासासाठी सन १९७९ मध्ये महाराष्ट्र खारजमीन विकास अधिनियम, १९७९ हा समंत करून लागू करण्यात आला आहे. सदर कायदा अस्तित्वात येण्यापूर्वी खारभूमी विकासाची कामे लोकसहभागातून केली जात होती. सदर कायदा लागू झाल्यापासून या योजनांच्या विकासाची संपूर्ण जबाबदारी शासनाने घेतली आहे. खारभूमी विकास योजनांच्या बृहत् आराखड्यातील ५७५ योजनांपैकी ४११ खारभूमी योजनांची बांधकामे माहे मे, २०१९ अखेर पूर्ण करण्यात आली आहेत.

(२) प्रश्न उद्भवत नाही.

(३) खारभूमी विकास योजनांच्या बांधकामासाठी तसेच देखभाल व दुरुस्तीसाठी प्रत्येक वर्षाकरीता अर्थसंकल्पीय तरतूद करण्यात आली आहे. सन २०१९-२०२० या वर्षात खारभूमी विकास योजनांची बांधकामे, मजबुतीकरण, सर्वेक्षण यासाठी भरीव तरतूद करण्यात आली आहे. तसेच जागतिक बँकेच्या सहकार्याने राष्ट्रीय चक्रीवादळ प्रकल्पांतर्गत देखील योजनांची कामे करण्यात येत आहेत.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

प्रणिक चेंबर ओनर्स को.ऑ.प्रिमायसेस सोसा. लि. मरोळ
संस्थेच्या गैरकारभाराची चौकशी करणेबाबत

(४६) ४८८१३ (०६-०७-२०१९). श्री.प्रविण दरेकर, श्री.गिरीशचंद्र व्यास, श्री.नागोराव गाणार : सन्माननीय सहकार मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) प्रणिक चेंबर ओनर्स को.ऑ. प्रिमायसेस सोसा. लि., मरोळ व्हिलेज, साकी विहार रोड, साकीनाका, मुंबई या संस्थेत होत असलेल्या गैरकारभाराची चौकशी करणेबाबत लोकप्रतिनिधींनी दिनांक २० नोव्हेंबर, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास मा.सहकार मंत्री यांना लेखी निवेदन दिले होते, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून निवेदनानुसार संबंधित दोषींविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.शामराव ऊर्फ बाळासाहेब पाटील (२३-०६-२०२०) : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) सदर संस्थेच्या कामकाजाबाबत काही सभासदांनी उपनिबंधक, सहकारी संस्था, एल विभाग, मुंबई या कार्यालयात तक्रारी केल्या होत्या. त्यास अनुसरून संबंधित अधिकारी यांनी प्रकरणी सुनावणी घेऊन सदर संस्थेची महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम, १९६० चे कलम ८९ अे अन्वये दप्तर तपासणी दिनांक २१/१०/२०१८ रोजी केली होती. त्यामध्ये सदर संस्थेच्या कामकाजात अनियमितता आढळून आल्याने महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम, १९६० चे कलम ७८अ(१)(ब) अन्वये संस्थेस दिनांक २६/११/२०१८ रोजी कारणे दाखवा नोटीस निर्गमित करून संस्थेच्या चेअरमन, सेक्रेटरी व खजिनदार यांना अपात्र केले होते. त्यानंतर उपनिबंधक, सहकारी संस्था, एल विभाग, मुंबई यांनी त्यांच्या दिनांक २९/०१/२०१९ रोजीचे आदेशान्वये सदर संस्थेवर प्राधिकृत अधिकारी मंडळ नियुक्त केले आहे.

जिल्हा उपनिबंधक सहकारी संस्था (२), मुंबई यांनी सदर संस्थेचे फेरलेखापरिक्षण करण्यासाठी श्री.पी.व्ही.मुळे, सनदी लेखापाल यांची नियुक्ती दिनांक २२/०३/२०१९ रोजीच्या आदेशाने केली आहे. सदर संस्थेच्या माजी पदाधिकाऱ्यांवर कलम ८० अन्वये कायदेशीर कारवाई करण्यात आली आहे. संस्थेच्या दप्तराचा ताबा घेऊन फेरलेखापरिक्षण अहवाल प्राप्त झाल्यानंतर लेखापरिक्षण अहवालानुसार पुढील योग्य ती कायदेशीर कारवाई करण्यात येईल.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मुंबई जिल्हा व मुंबई उपनगर जिल्ह्यातील मजुर सहकारी
संस्थांच्या विविध प्रश्नाच्या निर्णयाबाबत**

(४७) ४८८१८ (०६-०७-२०१९). श्री.प्रविण दरेकर, श्री.गिरीशचंद्र व्यास, श्री.नागोराव गाणार : सन्माननीय सहकार मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुंबई जिल्हा व मुंबई उपनगर जिल्ह्यातील मजुर सहकारी संस्थांच्या विविध प्रश्नाच्या संदर्भात निर्णय घेण्याकरीता बैठक घेण्याबाबत लोकप्रतिनिधींनी मा.सहकार मंत्री यांना दिनांक १ जानेवारी, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास लेखी निवेदन दिले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त निवेदनानुसार शासनाने बैठक आयोजित केली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदर प्रश्नाबाबत सविस्तर चर्चा करण्याकरीता मा.सहकार मंत्री यांच्या अध्यक्षतेखाली बैठक केव्हापर्यंत आयोजित करण्याचे शासनास अपेक्षित आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.शामराव ऊर्फ बाळासाहेब पाटील (१९-०३-२०२०) : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) व (३) सदर प्रश्नाबाबत सविस्तर चर्चा करण्याकरीता मा.मंत्री (सहकार व पणन) यांच्या अध्यक्षतेखाली दिनांक ०६/०२/२०२० रोजी बैठक आयोजित करण्यात आली होती.

(४) लागू नाही.

**मु.पो. शेलें येथील दुकानवाडी ते पानोसेवाडी रस्त्याचे
डांबरीकरण करण्याबाबत**

(४८) ४८८५९ (०५-०७-२०१९). श्रीमती विद्या चव्हाण, श्री.हेमंत टकले, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.आनंद ठाकूर : सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मु.पो.शेलें (ता.सावंतवाडी, जि.सिंधुदुर्ग) येथील ग्रामस्थांनी दुकानवाडी ते पानोसेवाडी रस्त्याचे डांबरीकरण करण्यासाठी ग्रामपंचायतीकडे मागील १५ वर्षांपासून मागणी केली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी 'समर्थन' संस्थेने दिनांक ५ नोव्हेंबर, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास शेत रस्त्याच्या पक्क्या बांधकामाला मंजूरी देऊन निधी उपलब्ध करून देण्याबाबत मा.ग्रामविकास मंत्री, सचिव, ग्रामविकास विभाग, मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, तसेच कार्यकारी अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम विभाग यांचेकडे निवेदनाव्दारे मागणी केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून दुकानवाडी ते पानोसेवाडी शेत रस्ता ग्रामपंचायत दफ्तरी नमुना नं. २३ वर नोंद करून ग्रामपंचायत स्तरावर व अन्य योजनेतून निधी देऊन रस्त्याचे काम सुरू करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.हसन मुश्रीफ (१८-०३-२०२०) : (१) व (२) होय, हे खरे आहे.

(३) प्रश्नांकित दुकानवाडी ते पानोसेवाडी या ग्रामीण मार्ग क्र. ३८६ ची एकूण लांबी १.५०० कि.मी. आहे. सद्यःस्थितीत सदर ठिकाणी रस्ता अस्तित्वात नसून त्याठिकाणी शेतामधून जाणारी पायवाट आहे.

सदर रस्त्यासाठी लागणारी जमीन संबंधित जमीनधारकांकडून उपलब्ध होणे आवश्यक आहे. त्यासाठी जिल्हा परिषदेने जमीन उपलब्ध करून देण्याबाबत ग्रामपंचायतीला कळविले आहे. जमीन उपलब्ध झाल्यास जिल्हा परिषदेस सदर रस्ता करणे शक्य आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मा.महसूल मंत्री न्यायाधिकरणाकडील अपील अर्ज
विहित मुदतीत निकाली काढण्याबाबत**

(४९) ४८९६२ (०५-०७-२०१९). श्री.विलास पोतनीस : सन्माननीय महसूल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मा.मुंबई उच्च न्यायालयाने राज्यातील मा.मंत्री महोदयांकडे दाखल करण्यात आलेल्या अपील अर्ज विहित मुदतीत निकाली काढण्याबाबत वेळोवेळी निर्देश दिले असतानाही राज्यातील बेकायदेशीर गौण खनिज

उत्खनन प्रकरणी शासनाकडून करण्यात आलेल्या दंड संदर्भातील अनेक प्रकरणे मा.महसूल मंत्री यांच्या न्यायालयात गेल्या आठ वर्षांपासून निर्णयासाठी प्रलंबित असल्याची बाब माहे मे, २०१९ च्या पहिल्या सप्ताहात निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, गत आठ वर्षांत बेकायदेशीर गौण खनिज उत्खनन प्रकरणी केलेली दंडात्मक कारवाई विरोधातील किती प्रकरणे मा.महसूल मंत्री यांच्या न्यायाधिकरणा समक्ष दाखल करण्यात आली आहेत आणि त्यापैकी किती प्रकरणे निकाली काढण्यात आली आहेत,

(३) असल्यास, मा.महसूल मंत्री यांच्या न्यायाधिकरणा समक्ष दाखल करण्यात आलेल्या पीडितांच्या अर्जावर विहित मुदतीत न्यायदान करण्याबाबत कोणती कार्यपध्दती अवलंबिण्यात आली आहे,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने मा.महसूल मंत्री न्यायाधिकरणाकडून विहित मुदतीत अपिले निकाली काढण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.बाळासाहेब थोरात (०६-०३-२०२०) : (१), (२), (३) व (४) राज्यातील बेकायदेशीर गौण खनिज उत्खनन प्रकरणी करण्यात आलेल्या दंड संदर्भातील मा.मंत्री (महसूल) तसेच मा.राज्यमंत्री (महसूल) यांचे न्यायालयात सन २०१० पासून ते आतापर्यंत दंडात्मक कारवाईच्या विरोधातील एकूण २८७ प्रकरणे प्राप्त झाली आहेत. त्यापैकी १२० प्रकरणी सर्व संबंधितांची सुनावणी घेवून अंतिम निर्णय पारित करून प्रकरणे निकाली काढण्यात आली आहेत. तसेच १६७ अपिल प्रकरणे सुनावणी तसेच निर्णय प्रकरणी प्रलंबित आहेत.

दंडात्मक कारवाई विरोधातील प्रलंबित असलेल्या १६७ प्रकरणी मा.मंत्री (महसूल)/मा.राज्यमंत्री (महसूल) यांच्या न्यायाधिकरणाकडे सदर प्रकरणी सुनावणी घेवून अंतिम आदेश पारित करून अपिल निकाली काढण्याबाबतची कार्यवाही सुरु आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मौजे कोंडगांव (ता.संगमेश्वर, जि.रत्नागिरी) येथील काजळी नदीवरील
कोंडगांव-पुर्ये-तर्फे देवळे पुलाची पुनर्बांधणी करण्याबाबत**

(५०) ४९३२५ (३०-०७-२०१९). श्रीमती विद्या चव्हाण, श्री.हेमंत टकले, श्री.किरण पावसकर, श्री.आनंद ठाकूर : सन्माननीय ग्रामविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मौजे कोंडगांव (ता.संगमेश्वर, जि.रत्नागिरी) येथील काजळी नदीवरील कोंडगांव-पुर्ये-तर्फे देवळे हा पूल कोसळून जिवितहानी होण्याची शक्यता निर्माण झाली असल्याची बाब माहे जुलै, २०१९ च्या प्रथम सप्ताहात निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सन २००५ मध्ये पुलाचा काही भाग वाहून गेल्यानंतर सदरील भागाचे नव्याने बांधकाम करण्यात आले परंतु, त्यानंतर सार्वजनिक बांधकाम विभागाने या पुलाकडे दुर्लक्ष केल्याने पुलाची दुरुवस्था झाली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, कोंडगांव-पुर्ये-तर्फे देवळे या पुलाची पुनर्बांधणी करण्याची मागणी लोकप्रतिनिधी व ग्रामस्थांनी शासनाकडे करूनही कोणतीही कार्यवाही करण्यात आली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने सदर पुलाची पुनर्बांधणी करण्यासंदर्भात कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.हसन मुश्रीफ (२०-०३-२०२०) : (१) हे खरे आहे. सदर पुलावरून सर्व प्रकारची वाहतूक बंद करण्यात आली आहे.

(२) सन २००५ च्या पूरामध्ये सदर पूलाचा पुर्ये बाजूकडील जोडरस्ता वाहून गेला होता.तदनंतर पुलाचे २ गाळे वाढवून जोड रस्त्याचे नव्याने बांधकाम सार्वजनिक बांधकाम विभागामार्फत करण्यात आले आहे.

(३), (४) व (५) सद्यःस्थितीत सदर पुल नादुरुस्त असल्याने त्याची रुंदी वाढविणे व पुनर्बांधणी करणे आवश्यक आहे.

सदरचा पुल दोन पदरी बांधणीसाठी रुपये ६५८.०० लक्ष इतका खर्च अपेक्षित आहे. जिल्हा परिषदेकडे रस्त्यांच्या देखभाल व दुरुस्तीकरीता विविध योजनांमधून मर्यादित स्वरूपात निधी प्राप्त होत असून सदर निधीमधून एका पुलाच्या बांधकामासाठी एवढा निधी उपलब्ध करून देणे शक्य होत नाही. त्यामुळे जिल्हा परिषदेद्वारे जिल्हा वार्षिक योजना अंतर्गत तसेच सार्वजनिक बांधकाम विभागाकडील उपलब्ध अनुदानामधून सदर काम प्रस्तावित करण्याबाबत विनंती करण्यात आली आहे. तथापि, सदर अनुदान अद्याप उपलब्ध झालेले नसल्यामुळे सदर पुलाच्या पुनर्बांधणीचा प्रस्ताव पुनश्च जिल्हा नियोजन समितीकडे सादर करण्याच्या सूचना जिल्हा परिषदेस देण्यात आलेल्या आहेत.

विधान भवन :
मुंबई.

श्री.राजेंद्र भागवत
सचिव,
महाराष्ट्र विधानपरिषद.

मुद्रणपूर्व सर्व प्रक्रिया महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयाच्या संगणक यंत्रणेवर करण्यात आले आहे.
मुद्रण: शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, मुंबई.